

Törököt fogott az EU?

Kezdetben mindkét fél vágyálma volt, hogy Törökország jövője az Európai Unió tagjaként valamennyi tagállam javát szolgálja. Ehhez persze feltételek garmadáját sorakoztatták fel, és csak valamennyi pont teljesítése után kezdődhetek volna meg a belépési tárgyalások. Törökország mint NATO-tagállam katonailag amerikai-európai érdekszférába került, ami a gazdasági kapcsolatok kiszélesítésével jelezte a nem is annyira kijelölt, mint inkább kívánatos utat.

Éveken át biztatóan alakult a kívánságműsor, bár akadtak zavaró körülmények, történetesen az örmények ellen elkövetett népirtás miatt, amit egész sor állam (utólag) elítélt, de a török politika felháborodásában továbbra is tagad és visszautasít. A legnagyobb problémát jelentő kurd kérdésben is biztató jelek voltak tapasztalhatók: a török kormányzat a „hegyi törökök” irányába pozitív lépéseket tett főként a kurd nyelv oktatása és hivatalos használata terén, sőt, részt vehetett a választásokon és a parlamentbe is juthatott a kurd párt. A belső feszültségek csökkentek, Öcalán, élethossziglani börtönre ítélt kurd vezér is úgy látta, el lehet temetni a csatabárdot, csak hogy a török politikának erősen szálkát szúrt a szemébe az Egyesült Államok jóvoltából létrejött kurd autonóm terület Irakban. Törökország növekvő veszélyt szimatolt a kurdok megerősödésében, különösképpen, mert ezt nem tudta megakadályozni. Ennek jellegzetes megnyilvánulásaként a török haderő Amerika fékezése ellenére beavatkozott a szíriai polgárháborúba történetesen az ott harcoló kurdok ellen.

Aztán jött a nagy migrációs válság a röszei kerítéssel, majd a Törökországgal megkötött üzlettel a menekültek be-, ill. visszafogadása céljából. A török kormány 3 milliárd, majd 2018-ig újabb 3 milliárd € ígéréte ellenében ennek készségesen eleget tett, igaz, vízummentességet igényelt a török állampolgároknak. Csak ismét zavaró-fékező mozzanatok léptek fel a puccs kirottantásával, ami végül is nagyon jól jött a török elnöknek, Erdogannak, hogy valamennyi neki nem tetsző megmozdulást terrorizmusnak minősítsen, ezáltal Brüsszel rábólintásában bízva egyre keményebb kézzel lépjen fel. A bonyodalmak mára odáig fokozódtak, hogy az örök rivális Oroszország közeledése kezdi veszélyeztetni a szövetségi kapcsolatokat a NATO-n belül.

Március van!

Magyar, világméretű megemlékezések kicsengése után a Népek Tavaszára gondolva akaratlanul is rákérdezhetünk: hol vagyunk, hova tartunk? A megjelölés többértelmű, nem csupán azért, mert valamikor, 169 évvel korábban Európa különböző országaiban forradalmak robbantak ki a szabadság – egyenlőség – testvériség áttüzesedett jegyében, hanem azért is: ha számba vesszük, mi maradt ezekből a jelszavakból mára. Kétpólusú (valójában több pólusú) világunkban a beszűkülés és a szétesésig terjedő kitarulás-kitágulás ellentétes helyben topogása szabja meg, helyesebben gátolja a mozgást, a jövőbe mutató lépések dinamizmusát. Akaratlanul is 1848 tavaszára kell gondolnunk, amikor a haladás és a maradás kiengesztelhetetlen erői feszültek egymásnak. A küzdelemben az utóbbi kerekedett felül, s győzelmi mámorában nem csak a bosszútól nem riadt vissza, hanem egyenesen a rend és a biztonság letéteményeseként hirdette meg programját, aminek megvalósításához nem volt szüksége alkotmányra. Így a jogot és a törvényt a „reakció” szabta meg.

Szédítő, mi minden történt azóta. Annyi minden, hogy visszajukra fordultak a legkülönbözőbb irányzatok és manapság ember legyen a talpán, aki világosan lát és el is igazodik az értékeknek nevezett valamicsodák rengetegében. Ördögi dialektika zürzavarában vergődünk a szintézis esélye nélkül.

Mivel is állunk szemben? Az egyik oldalon a túlhaladottnak vélt, ill. annak kikialtott nacionalizmus igyekszik menteni, ami – természetesen nemzeti alapon – menthető. A másikon a több kifejezéssel illethető „internacionalizmus” kárhóztatja a nemzeti irányzatokat. Természetiükől fakadóan magányos tüzek, amik csak kisebb hatósugárral bocsátanak ki magukból fényt. Valójában az em-

Erdogan határozottan a tekintélyelvű elnöki kormányzásra tör, ennek érdekében hirdette meg a küszöbön álló referendumot, amit a külföldön élő törökök bevonásával akar megszavaztatni. Bármennyire bonyolódnak is az EU és Törökország közötti kapcsolatok, a 2015 őszi menekültáradat óta fel kell ébredniük a különben felkészületlen bürokratáknak és diplomatáknak, milyen kihívást jelent a tetőződő török színezetű válság. Kétségtelen, Brüsszel kellő óvatossággal kezelte Törökország belépési szándékát, ellenben éppenséggel a migráció olyan kapcsolatrendszeret is érintett, amikben Törökország nemcsak a túlkapásuktól, de a zsarolási kísérletektől sem riad vissza, történetesen amikor a menekültekkel kapcsolatos megállapodás felmondásával fenyegetőzik.

A kialakult és egyre feszültebbé váló légkörben újabb kihívást jelent a referendum népszerűsítésének kérdése adott esetben az EU tagállamaiban élő törökök körében. Nem is annyira a visszavágás, mint inkább a nyomásgyakorlás érvényesítése érdekében egyre-másra megtiltják az EU-államok török politikuskor propagandisztikus fellépését Nyugaton. A verbális sárdobáláson túlmenően szokatlan eszközök ezek az EU életében. Eddig – ha nem is lendületesen –, sőt, az utóbbi időben kimondottan lassultan-fékezten – tapogatóztak a magukat illetékesnek tartó politikuskor az EEÁ (Európai Egyesült Államok) óvatos alapkövetétele felé, amit nem utolsósorban Nagy-Britannia kilépési döntése kimondottan megbénított. A migrációs hullámban újabb hullámként léptek fel az EU-török ellentétek, amik viszont az unión belül nem csupán az „emberbaráti” lépések felülvizsgálatára, hanem egyenesen etnikai-vallási konfliktusok kialakulására is engednek következtetni. Ennek egyik tűzpróbája az integráció-asszimiláció kérdésköréhez kapcsolódik.

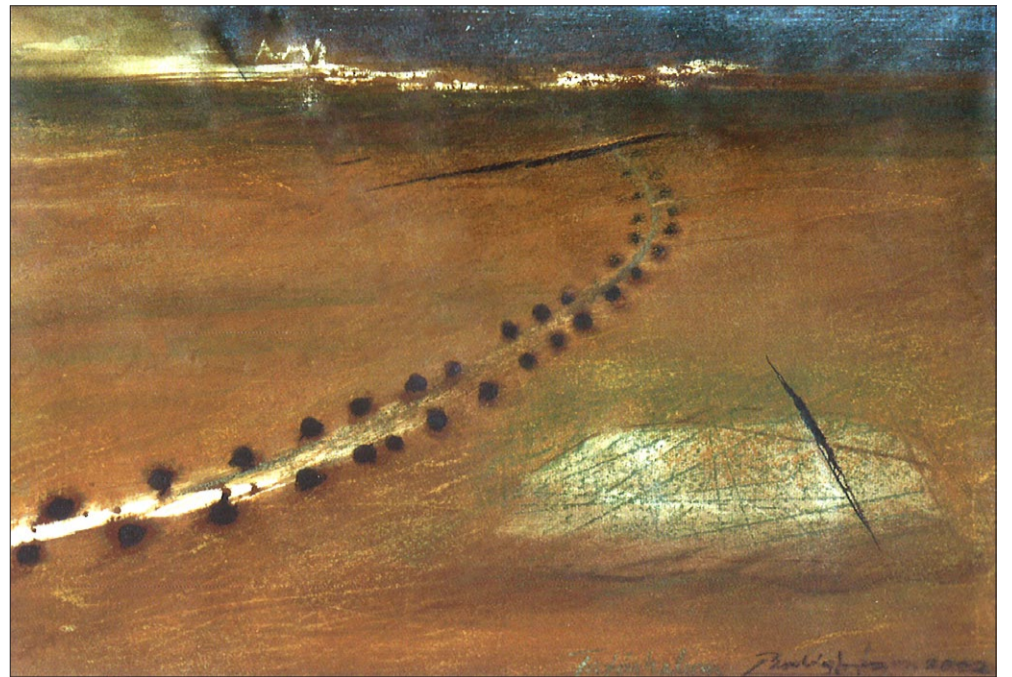
Mihez van, lehet joga külföldi államoknak az egyes országokban élő vagy már letelepedett (honosodott) állampolgárok kezelésében? Erdogan két évvel ezelőtt még akadálytalanul látogathatta végig a török kolóniákat Németországban és Ausztriában, anélkül, hogy hatósági akadályokba ütközött volna. A török elnök elrugaskodásai azonban kezdik felrázni az érintett kormányokat, és a szabadságjogok megnyirbálására való megindoklással tiltással kívánják jobb belátásra bírni a török kormányzatot, ami egyelőre éppen az ellenkező hatást váltotta ki.

berri természet őstulajdonságainak hordozói, azzal a korlátolt látókörrel, hogy csakis az egyívásúakra szorítkoznak, olyannyira, hogy más, a hasonló ívű emberi közösségek/nemzetek beállítottága, törekvései nem illeszthetők egymásba, mivel eleve egymás hátrányára, kárára igyekeznek érvényesülni. Zsákutcás befelfordulás, amit felszabadítón meg kell szüntetni, az egyes földrajzi-lelki kerítések helyett általános, minden nemzetre egyaránt érvényes tartalmakkal kell megtölteni a szabadság, egyenlőség, testvériség szellemével.

Eleve elhibázott, amikor a kétségtelen meglévő beszűkülés korlátait, határait a határtalan szabadság igényével akarjuk kiiktatni. A nacionalizmus nem megfélemlíti, száműzni kell világunkból, hanem – bármennyire fellengzősen hangzik is – megnevesíteni. Mindenekelőtt le kell küzdeni a más nemzetek ellen irányuló önzést, ami nem csupán politikai-gazdasági érdekek hajhászásában nyilvánul meg, de nemzeti mítoszok kitalálásában és terjesztésében is nyomon követhető.

Európai viszonylatban az elharapózott elidegenedést, eltávolodást a megtisztult nemzeti értékek egymásba illesztésével lehet helyreigazítani. Mindenfajta alárendelést kizárva egymást kiegészítő adják azt az ősinek mondható tarkaságot, ami az emberi természetnek elidegeníthetetlen alaptulajdonsága. Nem darvinista módon, hanem elfogadva, megbecsülve egymást új arculatot lehet ölteni, ami minden nemzeti sajátosság érvényesítésével egészen európai. Tudható, hogy a maga teljességében ez sohasem fejlődhetett ki az évszázadok folyamán, de elemei görög – római – keresztény örökséggel feltöltve akár a két világháború nacionalista őrvongéseit is képes semlegesíteni.

Folytatás a 2. oldalon

Tatárhalom

A hangulateltétől függetlenül komolyan kell foglalkozni a bevándorlók és eredeti kormányai kapcsolatának intenzitásával és azok kihatásaival. Eddig a demokratikus jogok korlátlan érvényesüléseket legfeljebb retorikus kijelentésekre került sor, mára azonban megkerülhetetlen ennek a jelenségnek átfogó kivizsgálása és hosszú távú megoldások keresése. Az 512 millió EU-polgárnak 1,4%-a, vagy hétmillió ember rendelkezik migrációs háttérrel. Vitathatatlan, hogy a bevándorlók emberi jogát képezi identitásuk megőrzése érdekében nyelvük és kultúrájuk ápolása a befogadó országokban. A törökök ezt egyoldalúan élik ki: a második, harmadik generációban nem merülnek fel köztük nyelvi nehézségek, ami viszont messzemenőleg nem jelenti azt, hogy egyben háttérbe szorították volna török nyelvüket, ide értve a Törökországhoz való kötődésüket is. Ennek egyik, Ausztriára nézve nem éppen dicséretes példája az állampolgárságot érinti. Mivel az osztrák törvények – eltekintve a kivételektől – tiltják a kettős állampolgárságot, több mint furcsa az, hogy becsülése szerint több mint százezerre tehető a kettős állampolgárságú törökök száma. (Az osztrák állampolgárság felvételéhez kérni kell az eredeti állampolgárságból való elbocsátást, amit a török követség, ill. konzulátusok készségesen meg is tesznek, azzal az ígérettel, amikor az illetők már osztrák állampolgársággal rendelkeznek, jelentkezzenek ismét, és kiállítják nekik a török állampolgárságukról szóló igazolást. Ausztria ennyire lazán kezelte, kezeli ezt a kihatásaiban korántsem ártalmatlan kérdést.)

A török politikuskor külföldi agitációs fellépése eddig nem tartalmazott államjogi konfliktusos elemeket, éppen ezért inkább a Törökországban nyílt állami erőszak korábban nem váltott ki tiltásokat, de a mostani lépések

sem nem utalnak a mélyre, legfeljebb a török hatalmasságokat ingerlik tarthatatlan dühkitörésekre.

Ha alaposabban vizsgáljuk, a külföldön élő (volt) honfitársak kezelésmódja mindkét irányban tisztázást és törvényes rendezést igényel, amiben most sürgősen Brüsszelen van a sor. Csakis ott alkothatnak meg olyan rendszabályokat, amik aztán bekerülnek a tagállamok jogrendszerébe. Megbocsátható a „külső beavatkozások” előtt szemet hunyni, amikor mindenütt a pluralisztikus demokrácia elvei gyakorlatilag érvényesülnek, de mi van akkor – mint jelenleg Törökország esetében – amikor az emberi, nevezetesen a vallási és nemzeti kisebbségek elleni jogok mellőzésével diktatórikus eszközökkel kormányoz a hatalmi elit? Ilyenkor nem csupán illő, hanem egyenesen kötelező a fellépés, mint az éppen aktuális helyzetben. Ettől függetlenül tovább bonyolíthatók a találgatások: amennyiben nem áll fenn a diktatúra, de még veszélye sem, akkor korlátlanul lehet választási kampányt folytatni mondjuk Ausztriában? Ha igen, akkor ez nem csak a kormánypárt(ok)ra, hanem az ellenzékire is egyformán vonatkozik. Igen ám, de kicsit a magyar mezőnyre kacsintva mennyire alkalmasak és hasznosak az ilyen pártpolitikai beavatkozások a kisebbségek egybentartására? Ajánlatos – még ha a demokratikus játékszabályok betartásával is – politikai, világnézeti bizonyos érdekellentétek importja olyan helyzetekben, amikor még mindennapi szinten sem könnyű egyetértést elérni?

Régi feladatok, tennivalók, amikre megoldásokat kell találni az érintett államok közötti harmonikus együttműködés érdekében. Törököt fogott az EU, ám hiába akarja, nem tud tőle szabadulni.

-deák-

Megint „Nolimpia” Budapesten

2024-ben nem lesz olimpia Budapesten, mint ahogyan nem lett 1996-ban (Béccsel közös) világitállítás (ld. 3. oldal). Hogy mi a közös a két lemondott rendezvény között? A helyszín a Ferencváros-Csepel-Lágymányos közötti háromszög, amely most már harmadik évtizede Budapest városfejlesztési stratégiájának akcióterülete. Bocsánat: akcióterület...

Az újkori nyári olimpiák körül nem kevesebb, mint nyolcadszor merült fel Budapest rendezői szerepvállalása, legelőször az 1896-os premier előtt. Mivel a rendezést elnyerő Athén előkészületei nagyon vontatottan haladtak, Coubertin báró és a NOB magyar alapító tagja, Kemény Ferenc levélváltásában megemlégték Budapest esetleges közreműködését. A görög főváros azonban egy Averoff nevű görög kereskedő segítségével mégis idejében elkészült. 1916-ra Berlin ellen vesztett Budapest, de az olimpia az I. világháború miatt végül is elmaradt. Négy évvel később Budapest megint a jelöltek között volt, de a rendezési jogot később elvették tőle. Az antwerpeni olimpián a magyar sportolók – mint vesztes hatalom képviselői – nem indulhattak. 1936-ban természetesen Hitler Berline kapta a rendezési jogot, a magyar főváros szavazatot sem kapott. 1940-

ben Budapest megint a vesztesek között volt, de a Tokióban tervezett játékok a II. világháború miatt elmaradtak, ugyanúgy, mint az 1944-es londoni olimpia, amelyre Budapest ismét hiába pályázott. Legutóbb az 1960-as játékok előtt vesztett a magyar főváros – akkor Róma ellen. Most, a 2024-es olimpia rendezési jogáért Budapest visszalépése után Los Angeles és Párizs vetélkedik.

Aki azt hinné, hogy Magyarország megelégette a sok kísérletet, nyugot téved. A Budapesti Olimpiáért Mozgalom (BOM) a jövőben a budapesti olimpia lángját őrzi „mindaddig, amíg a főváros mindenkori vezetése nem dönt úgy, hogy itt van az ideje előkészíteni egy újabb pályázatot és harcra szállni az ötkarikás játékok megrendezéséért” – döntött a BOM elnöksége.

És lehet, hogy a BOM-nak van igaza. Mert Budapest visszalépése után a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) eldöntötte: Azoknak a városoknak, amelyek pályáztak olimpia rendezésre, nem kellene mindent az alapoktól kezdeniük, ha a következő játékokért is jelentkeznek, ezáltal az először jelentkezőkhöz képest kevesebb költséggel kellene számolniuk.

Folytatás a 8. oldalon

Határok nélkül Március 15. Bécsben

(Volksgruppen) Ausztria-szerte másutt is, Bécsben azonban kiemelt hangsúllyal emlékeztek az 1848/1849-es szabadságharc 169. évfordulóján. Március 14-én a nagykövetség adott fogadást, amelyen Mátrai Márta, a magyar Országgyűlés háznyaga méltatta a nap osztrák–magyar jelentőségét.

Koszorúzással és ünnepi műsorral emlékeztek meg az ausztriai magyar egyesületek és szervezetek az 1848–49-es forradalmi ese-

Kossuth- és Széchenyi-díj 2017

Kossuth Nagydíjat kapott KALLÓS ZOLTÁN Kossuth-díjas néprajztudós, népzeneagyűjtő, a nemzet művésze **Kossuth-díjasok** BÁLINT MÁRTA színművész BERTALAN TIVADAR látványtervező, festő- és grafikusművész, író FÉSÜS ÉVA író, költő FRENREISZ KÁROLY zeneszerző előadóművész GALÁNF I ANDRÁS fafaragó népi iparművész, előadóművész KAMP SALAMON a Lutheránia Ének- és Zenekar Liszt Ferenc-díjas karnyaga, a Magyar Bach Társaság alapítója és elnöke KELETI ÉVA Balázs Béla-díjas fotóművész, kiváló és érdemes művész NAGY-KÁLOZY ESZTER Jászai Mari-díjas színművész, kiváló és érdemes művész PÉTERFY LÁSZLÓ szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja RADNOTI SZUSZA Jászai Mari-díjas dramaturg, szakíró, érdemes művész RICHTER JÓZSEF Jászai Mari-díjas artista, cirkszművész, érdemes művész SASS SYLVIA Liszt Ferenc-díjas operanékes, érdemes művész TAHI-TÓTH LÁSZLÓ Jászai Mari-díjas színművész, kiváló és érdemes művész

MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJ

A Magyar Örökség és Európa Egyesület kuratóriuma állampolgári javaslatok alapján legutóbbi ülésén a következő díjazások ügyében határozott: Komáromi Selye János Gimmázium magyar nyelvű oktató-nevelő munkássága, a 230 éves magyar állatorvoshészség, a 115 éves szolnoki művésztelep, Szöllösi Antal Eszaki Magyar Archivuma, Jubász Zoltán népzenekutatói és előadóművészi munkássága, az Országos Széchenyi könyvtár restauráló laboratóriumának pergamen-ködex restauráló eljárása Sajdik Ferenc rajzművészete A díjakat 2017. március 25-én a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében ünnepélyes keretek között adták át.

Március van!

Folytatás az 1. oldalról

Aki más Európát akar általános szólalmokban felhívítani, feloldani az egyre elvontabbá hajszolt értékeket, valójában vétútra tereli az ember egyéni kibontakozásának, boldogulóságának igényeit. Minden előírás, elképzelés, tétel csak akkor hiteles, ha a mindennapi valóságra épül, azzal mérhető és bizonyítható.

HATVAN ÉVEVEL ELEŐTT, 1957. március 25-én írták alá a **Római Szerződést**, ami az Európai Gazdasági Közösséget teremtette meg alapjait, ebből nőtt ki a mai Európai Unió. Ez az óriási felelősséggel és messzelátással megalkotott mű eredménye lett egyrészt az említett értelemben vett a német–francia megbékélés, másrészt a gazdasági csoda, aminek megteremtésében nem csupán az érintett nemzetek, főként a németek jártak élen,

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide érve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2017/1. számában közzétett 94.925,33 euró 2017. március 20-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett

Albert Lajos Dr.	25,00	Krause Walter Dr.	20,00	Fábian László & E.	30,00
Aumüller Peter Dr.	15,00	Kriston Ferenc & Eveline	110,00	Farkas Walter Gerhard	20,00
Bezegh Ferenc okl. mérnök.	25,00	Kulman Alexander	50,00	Fay Zsuzsa	20,00
Csispó László & Marianne	15,00	Papp János	10,00	Főnyád Pál	15,00
Csordás Ádám, Dr. egy. tanár	100,00	Passl Mariana Mag.pharm.	50,00	Jávorszky Károly Dr.	50,00
Ferencz János-Róbert	15,00	Simonffy Erika	10,90	Németh Andás Prof.	10,00
Gombár Rozália	20,00	Toró Anna Klára	10,00	Széckely Judit Dr.med.	30,00
Guthy Emma & László	15,00	Unger Géza Mag.	20,00	Tarcsay Csaba	30,00
Kántás István	50,00	EBSCO Inform. Serv. GmbH	53,00	Teri-Berkenhoff Evelyn Ágnes	20,00
				Összesen:	838,90

A támogatások eddig befolyt teljes összege 95.674,23 euró. Hálás köszönet mindazonknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Mag. Hollós József elnök **Dr. Seidler Andrea** főtitkár **Tánczos Zoltán** pénztáros
További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Platz 1, Bankleitzahl/Bankirányítószám 60000, Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 725731. IBAN AT55 6000 0000 0725 5713 BIC OPSKATWW

BÉCSI NAPLÓ

CSALÁDI PÓTLÉK osztrák módra?

Az osztrák kormány törvénytervezet-javaslatban foglalkozik azzal, hogy megvonja a kelet-európai azon munkavállalóktól az ún. családipótlék-kiegészítést, akik gyerekei ugyan EU-s polgárok, és tanulmányaikat folytatják valamilyen oktatási intézményben, de nem élnek Ausztriában. Már erről cikkeznek hónapok óta a bécsi bulvársajtó legkülönbözőbb kiadványaiban, és nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél. Ennek a legnagyobb kárvallottjai a szlovák, lengyel és román munkavállalók mellett a magyarok lennének. Ausztria mintegy 260 millió Eurót költ évente ilyen kiadások teljesítésére, melyből a magyar érintettek kb. 65 millió Európán részesültek. Azért múlt idő, mivel ugyan még nem szavazta meg mindezt a parlament, viszont a gyakorlatban ezt az EU-s törvényt nem, vagy csak részben tartják be.

Nagy ügy, mondaná valaki, Ausztria a schengeni törvényeket sem tartja be, ellenőrzés nélkül engedi be az illegális migránsokat, senki sem bünteti ezért őket. Igen, mert árnyéként követi a nagy testvérét, Németországot, mint megannyiszor a történelemben, mint a jó diák. Nincs mit csodálkozni ezen. Amíg Ausztria évente 37500 illegális bevándorlót befogad, ezeket elszállásoltatja, ellátásukat és ingyenis német nyelvtanfolyamot biztosít számukra, addig nem koppintanak a fejükre.

Mint érintett írok a témában szereplő problémáról, ugyanis már öt éve beadtam a kérelmet a családi pótlék-kiegészítésre, de a legkülföldébb ürüggyel dobták vissza, majd miután megindokolásra került a visszatartásukat alapatlansága, újabb és újabb valótlanságot találtak ki. Pl. a gyerek anyja igazolja azt, hogy át is vette azt a pénzt, amit átaltaltam számára, majd miután igazolta, kitalálták, hogy kevés az összeg, amit fizetek, ezután prezentáltak a válóperi határozatot, amiben rögzítve szám-szerűleg áll, hogy mennyi az annyi. Ezután egy bizonyos 68A törvényre hivatkoztak, és miután kinyomtatattam német nyelven a nevezett paragrafust a netről, azzal érveltek, hogy a gyerek nem él velem. Az EU-s törvény nem rendelkezik arról, hogy együtt kell élnie a gyerekeknek a szülővel, csak arról, hogy ha valaki a szülők közl Ausztriában dolgozik, itt van bebiztosítva, itt fizeti a TB-hozjárulást, akkor ez jár. Ide már sztárgyúvd kellene, mert még az ingyenis jogi tanácsadáson is minden egyes alkalommal nekem adtak igazat, csakhogy ott nem adnak semmit írásban, hanem csak szóban igazítják el a delikvenseket.

BOLDIS FERENC

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Összeállította: VARGA GABRIELLA KCSP-ösztöndíjas

Vidám zenés estek a Pázmáneumban

Január 28-án Bécsben a Pázmáneum dísztermében zenés farsangi játékonysági estet tartottak az intézet kápolnájába építendő új orgona céljára. Az adománygyűjtő programot – Kappertér Bálint mérnök ötlete nyomán – Kövi László zongoraművész, a Bécsi Konzeratórium nyugalmazott korrepetitora, a Mál-tai Lovagrend mesterlovagja kezdeményezte, aki két egykori tanítványával, Juliette Khalil szoprán (Volksoper) és Bernhard Viktorin tenor (Vereinigte Bühnen Wien) énekesekkel mutatta be vidám zenés, a közönséget inkább az operett világába kalauzoló, színművészeti elemekkel is gazdagított előadását. A sok vendég épp hogy befért a díszterembe.

A Pázmáneumban jelenleg a ’70-es évek-ből származó elektromos orgonát használnak, amelynek számos funkciója nem működik. Még nem eldöntött, hogy új orgonát építtetnek majd, vagy egy használtat vásárolnak. Viszonylag kismértét, hordozható, néhány regiszteres pozitív orgonában gondolkodunk – mondta Varga János, a Pázmáneum rektora.

Bécsben járt a Harangláb

Igazán jó hangulatú estét tölthettek el mindazok, akik a Nemzeti Együttműködési Közösség, a Zalai Harangláb Egyesület és a Kaláka-Club meghívására február 4-én felkeresték a Bécsi Magyar Otthont. A Központi Szövetség előadotermében megtartott zenés farsangi mulatságon a zalaegerszegi Harangláb Népzenei Együttes: Schreiner Jenő, Kovács Péter és Varga Zoltán teremtett fergeteges hangulatot, amibez Szélyes Sándor (1932–2006) néhány vidám székyel rigmusának felolvasásával Varga Gabriella Körösi-ösztöndíjas is hozzájárult. Örültünk, hogy legújabb, *Átímennek a Murán...* című CD-jét is magával hozta a több mint harminc éve alakult, többszörösen díjazottték az ünnepelt. Az eseményen több mint száz érdeklődő vett részt; még Burgenlandból és Bécsből is érkezett egy-egy házaspár. Az együttlét agapéval zárult, amelyről a töltött káposzta és a születésnapj torta sem hiányzott. (VG)

A kommunizmus áldozataiert

Február 25-én, a kommunizmus áldozatainak emléknapján Bécsben a Pázmáneum

Nyelvünk eredetéről

Az Ausztriai Magyar Kutatóintézet, az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége és a Bécsi Tudományegyetem Finnugor Tanszéke közös tudományos előadássorozatának keretén belül Dr. Johanna Laakso, a Bécsi Tudományegyetem Finnugor Tanszékének professzora tartott előadást a Bécsi Magyar Otthonban. Johanna Laakso rámutatott az őstörténet és a nyelvtörténet különbségére és arra, hogy a magyar történelmi és politikai traumák milyen hatással voltak a nyelv kutatására. Rámutatott, nem szabad átludományos értekezésekre, kutatásokra támaszkodni; a nyelv eredetének kutatása érdekes tudomány, ebben érdemes elmélyedni.

Farsang a BMI-ben

A Bécsi Magyar Iskola február 25-én tartotta farsangi rendezvényét, melyet közös ének-léssel nyitottak meg. Ezután az óvodás és iskolás gyerekeket kézműves foglalkozásokkal és tréfás játékokkal várták a pedagógusok. A jelenlétek érkezők közül a résztvevők választották ki a legelőtésebbeket. A jó hangulatról a Napraforgó együttes néptáncosai gondoskodtak. A rendezvény fánkeveivel versennyel zárult.

A farsangi mulatság ideje alatt a büfében kedvére fogyaszthatott minden vendég. A rendezvény előkészítésében és kivitelezésében sikeresen közreműködött Danca Anita KCSP-ösztöndíjas.

2017. március–április

Osztrák (német) alakulatok az 1848/49-es szabadságharcban

Kevesen tudják, hogy az 1848/49-es magyar szabadságharcban az alkotmányos magyar állam védelmében nem csak magyarok, hanem sok német, szlovák, ruszin, román, örmény, zsidó, sőt horvát és szerb katona is harcolt. Önkéntesekből szerveztek meg a külföldi légiókat: a lengyelt, a bécsit, a németet és az olaszt. Először a bécsi önkéntesek érkeztek meg Magyarországra. Első, több mint 400 fős csoportjuk szeptember közepén érkezett meg Pestre, s többségük beállt a Zrínyi-szabadcsapatba. Szeptember 25-én érkezett Pozsonyba a Bécsi Légió 160 tagja. Őket a pozsonyi polgárok, mindenekelőtt a pozsonyi Hazafüái Egylet (Patriotischer Verein) tagjai szívélyes fogadtásban részesítették a Presburger Zeitung 1848. szeptember 26-i száma szerint a pozsonyi férfiak példát vehetnek a légio katonáiról, akik egy idegen népért, egy idegen orszáért ontják vérüket.

A pozsonyi fogadattással vetekedett a miskolci is, ahol a polgárság alapos „vendégés”-ben részesítette a légio kajaif, s egyúttal átadták a Constantinné Kurucz Erzsébet által adományozott zászlót is, melynek piros-fehér-zöld, koronás címerrel ékesített legós mezejét a „Szabadság! Egyenlőség! Testvérség! Wiener Legion für Ungarn” felirat díszítte. A légio lelkesze, Brezcsko Dávid köszöntőjében hangsúlyozta, hogy „a nemzetek közötti testvérség kitűnőeneg nyilatkozza magát a mostani lelkes népfelkelések alkalmá- val”. Külön kiáltta a német–magyar barátságba is, mondván „tudja most a magyar, elismeri a német, hogy csak szoros testvári összetartással győzhetik meg a szabad nemzetek a pokol szüleit úgynevezett népellenes zarnok kabinulat-koholmányokat”. A szónok szerint a magyar nemzet nagy feladata a szabadelvű eszmék védelme a német nemzet támogatásával. „A hatalmas testvéries német nemzettől a hátunk fódözve, mi visszkük és vendjük a szabadékony népelem zászlóját, a felvilágosítás istenes áldását, az elhanyagolt és systematice elbutasított alsó-vidéki népeknek élébe.” A bé-

Peter Grison Magyarországra menekült

November 6-án jelent meg Pozsonyban Peter Giron felhívása, amelyben légio felállítá-sát hirdette meg azon német légük számára „akik a szabadságrt küzdő Magyarorszá- gúgyt a magukénak tekintik”. Az aacheni születésű Giron Kossuth támogatásával kezdte meg a légio szervezését. Előletréről ellentmondásos információink vannak. 1848-ban művezető volt egy Bécs közelében működő fegyvergyárban. Saját állítása szerint katonai előképzettsége is volt, amelyet a porosz hadsereg, majd a francia idegenlégio tisztjeként szerzett, ennek azonban ellentmond, hogy a katonai sematizmusokban nem bukkan fel a neve. Bizonyosan részt vett 1848 októberében Bécs védelmében, de Leopoldstad t elestét (október 28.) követően levette tengeruháját és Magyarországra menekült.

Kossuth Lajos Sopront jelölte ki a légio felállításának székhelyéül, mivel számított a többségében német nemzetiségű lakosság támogatására. Giron november 26-án az első öt légionistát már be is mutatta Pesten az Országos Honvédelmi Bizottmány elnökének, aki november 30-án adta ki az alakulat szervezését szabályozó rendeletét. Ennek alapján a „harc végéig” szolgálatot vállaló legénységet csak a katonai szolgálatra nem kötelezhetőek köréből lehetett toborozni. A légio katonáinak

EXPO `95

Bécs – Budapest közös világkiállítás kudarca osztrák megvilágításban

A közös világkiállítás ötlete Budapesten született; de Bécs is nagy lelkesedéssel fogadta és támogatta. 1987-ben Franz Vranitzky osztrák szövetségi kancellár és a magyar minisztertanács elnöke, Gröz Károly, egy közösen kidöntött kormánynyilatkozatban véglegesítették. A hivatalos kervényt – amelynek mindkét ország történelmi jelentőségét tulajdonított – 1988-ban Párizsban a *Bureau International des Expositions* (BIE) irodának címezve adták le. A kiállítást összefoglaló elképzelésnek a „Hidak a jövőbe” elnevezést adták. A nemzetközi szakmai zsűri az elismert Design-Consultancy *Pentagram* logójának vázlatát fogadta el és nevezte ki díjnyertesnek.

1989-ben az Egyesült Államok-beli tervezési cég, a Bechtel International Inc. együttműkö-désével összeállított, átfogó megvalósítható-sági, gazdasági kivitelezhetőségi koncepciókat és tervezési szakvéleményeket a BIE kivitele-zést ellenőrző bizottsága pozitívan értékelte. A „két város meséje” áthallásos elnevezés Charles Dickens híres regénye címére utalt. Erre a „két város meséjére” épít világkiállítá-si kervényt a BIE közvéleményegytöntően el-fogadta, több olyan neves pályázóval szemben, mint Toronto, Velence, Hannover és Miami.

Rövid időre láösszült az osztrák-magyar kormányközi bizottság, hogy megtartsa leg-első gyűlését. Ankéntot szerveztek 150 alko-tóművésszel, akikat a két országból hívtak össze, és velük közösen kidolgozták a „kiállítási kultúrfilozófiáját” és egy kultúrmanifesztumot, illetve a részletes kultúrprogramot is.

A lehető legjobbkor

Még ugyanabban az évben előlött a pontos helyszínnek kérdése is. Nemezetközi műpéit-szeti versenyt hirdettek meg, közismert, jö-venő döntőbíráklat a világkiállítás építési és tervezési koncepciójának elbírálására, és egy-üttlét tisztázták az expóterület utóhasznosítá-sának kérdését is, hogy miképpen lehet a területet utólag egy új, Duna melletti városrészzé fejleszteni.

A közös világkiállítás tervezetét (a „Twin-City-Concept”-et) a két, hagyományosan egy-

jogai, járandóságai azonosak voltak a magyar honvédekkel, s a külföldiek „a szabadság kivívása után” magyar állampolgárságot kaphat-tak. Sötétszürke öltözetük nevezetes darabja volt a fekete tollal ékesített calabriai kalapjuk, elől őszibarack nagyságú fehér ólom halálfej-jel, felcsapott bal oldalán fekete-piros-arany német kockárával.

December elejére Sopronban sikerült fel-állítani az 1. századot, Giron pedig Pesten nekilátott a 2. század megszervezésének. A sikeres hatására Kossuth az ország teljes terü-létén engedélyezte a toborzást, de csak a „kül-földiek közül”. A toborzás ekkor elsősorban a Dél-Dunántúlra és a Felvidék német városaira terjedt ki. Ez időtől kezdve a toborzott legénysé-g többésége magyarországi német, illetve szlovák volt, akik között szép számmal akad-tak katonakötelesek is. Ráadásul Giron maga-sabb zsoldot fizetett nekik, mint amit a honvé-dek kaptak. A légio 1. százada december 16-án Sopronnál harcba keveredett az ellenséggel. A támadó cs. kir. különítmény elűzte a magyar helyőrséget, s a Sréter-különítménytől eltérő-en a légionárságot rendetlen fúttással menekít-tek el a harcsterről. Ezt követően az első két század Győr környékén lözeres kocsikat őrzött. A december 28-i bálnópai ütközetben Giron megsérült, s elhagyta alakulatát.

Ezután Nagyváradra utazott, ahol meg-szervezte a légio további századait, amelyek a román felkelők ellen harcoltak és 1849 ta-vaszán súlyos veszteségeket szenvedtek. A gazdasági és fegyelmi problémák követ-kezében Gőrgei Artúr hadügyminiszter és fővezér 1849. május 24-én leváltotta Giron-t a légio éléről. E napon August Thomstorff őrnagyot nevezték ki a 3. zászlóalj élére, és megbízták a légio legénységének rendezésé-vel. A mecklenburgi születésű törzstiszt a cs. kir. hadsereg huszár főhadnagyaként állt a szabadságharc szolgálatába, s több ütközet-ben is bizonyított rátermettségét.

Pesten összehvonták a légio 2. és 3. zászlóal-ját és belőlük alakították meg a 126. honvé-d

Ady Endre

zászlóaljat Thomstorff parancsnoksága alatt, mondván, hogy a legénység döntő része ma-gyarországi származású. Az Erdély határvi-dékén maradt három századot besztották a honvédek közé, a légio így feloszlott. Csak a VII. hadtestből kikülönített Gőrgey Armin őrnagy vezette hadoszlopban szerepelt két század német légionista.

Giron ezután lemondott rangjáról és kérte elbocsátását a hadseregből, amire 1849. július 23-án engedélyt is kapott. A világsi fegyver-letélt követően hadifogságba esett, és a pesti cs. kir. hadbírtóság halálra ítélte. 1849. október 20-án, reggel fél 7-kor kötél által végezték ki. Giron ellentmondásos személyisége ellené-re népszerű volt katonái körében („Vater der Legion”). Ahogy egyikük megfogalmazta: mind-annyian a német szabadsághősnek, Gironnak vagyunk a fiai.

ZAKAR PÉTER

négy évvel a sikeres projektmegvalósítás in-dulása után (és szembeneltetve jó néhány egyezséggel, nemzeti, kétoldalú és nemzet-közi jogi szinten), kimondottan pártpolitikai számbításból eldöntöttek, hogy referendumot kell tartani, akkor ezt a lakosság úgy érte-melzte, hogy a projekt iránti felelősséget az illetékes politikusok áttönlák a „népre”. Így történt, hogy a referendum, negatív végered-ményével együtt elszámolás lett a helyi po-litikusok általános mulasztásai miatt, olyan mindenki érzékenységét érintő területeken, mint a lakhatás, közlekedés, gazdasági fejlő-dés, bevándorlás.

Az osztrák szövetségi kormány ennek er-deményeképpen visszavonta Expo-jelentkezési igényét a párizsi Világkiállítási Irodától. Ezt a döntést a BIE mélyen sajnálta, de nyomaté-kosan üdvözölte a magyar kormány dönté-sét, hogy tekintettel a sikeres előkészületekre, egyedüli városként kezdeményezze egy vilá-gkiállítás megrendezését a következő 1996-os évben. Ez a szándék a továbbiakban az Ex-po-terület utóhasznosításának jegyében végü-lis egy nagyméretű budapesti városfejlesztési tervvé alakult át.

Ami Ausztriát illeti, az Expo lemondását kísérő körülmények valójában iskolai példa-tárat adják politikai rendszerünk gyengéinek és rámutatnak, hogy a párt- és partikuláris érdekek fontosabbak az összstrák érde-kekénl. Ahogy a nagy ausztria-ismerő Franz Grillparzer időtlen érvénynél megfogalmaz-ta: *„Ez hát az átka nemis házunknak - hogy mindig félúton halad, felis végbevitt tetettek, eszközeinek felével, ügyét halogatva törekszik előre”*.

Ánklük, hogy meglenne a készlenlét a stra-tégiai cselekvésekre, a víziók, álmok megvaló-sítására és a „vezetésre”, mindenek hiányá-ban a jövőtervezés, a boldogulás a jövőben lehetetlen. Jelenleg is fájdalmasan éljük meg ugyanazt európai szinten, és tapasztaljuk nap mint nap az osztrák belpolitikában.

GERHARD FELTL (Institut der Regionen Europas) Németből fordította: LENGYEL FERENC

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

NATIONAL GEOGRAPHIC

Új ásvány fedeztek fel Rudabányán

A pilisborosjenői amatőr ásványkutató Koller Gábor különös leltre bukkant az Adolf vasércbányában. A már nem működő rudabányai vasércbányából származó ércet meghatározásra átadta a miskolci Herman Ottó Múzeumnak.

A meghatározáshoz szükséges vizsgálatosr az ásvány szerkezetén kívül kémiai összetételére is kiterjed. Az új ásvány meghatározásában részt vettek a Miskolci Egyetem munkatársai Szakáll Sándor, Fehér Béla és Zajzon Norbert, valamint a bécsi egyetem professzorjaie Hertha Effenberger. A vizsgálat eredményét benyújtották a Nemzetközi Ásványtani Társasághoz (IMA) azzal, hogy ismerjék el a leletet új ásványként. Ezt harminc szakemberből legalább húsznak el kell fogadnia. A kutatókból álló bizottság Rudabányait névre keresztelte az új ásványt.

A Rudabányait, a kőrtartalmú ezüst-higany-árenát, a foszfát ásványok osztályába tartozik. Összsképlete (Ag,Hg)(AsO)Cl, a kilencedik ásvány melyet Magyarország jelenlegi területén fedeztek fel. A Rudabányait apró, mintegy 0,1-0,6 mm-es, gyémántfényű kristályokat alkot, melyek fényérzékenyek: fénymentes helyről kikérülve kristályai narancssárga színűek, a fény hatására azonban lassan barnás olajzölddé, később sötétbarnává válnak. Azok közé az arzenátásványok közé tartozik, amelyek kristályrácsa nem tartalmaz vizet, és kristályszerkezte köbös.

Az újdonságot, a harminctödik alkalommal a Miskolci Egyetemen megrendezésre kerülő ásványfesztiválon 2017. március 11-12-én, be is mutatták az érdeklődőknek Szakáll Sándor előadása keretében.

AMERICAN FINEART

Moholy-Nagy alkotása 6 millió dollárt ér

Az impresszionista és modern művészek alkotásaiból a Sotheby’s aukciónházban rendezett árverésen részt vett Moholy-Nagy László két alkotása is.

Az 1923-ban készült műalkotás, a Telefonkép EM1 című viselő 95x60 cm nagyságú absztrakt, geometrikus zománc-festmény. A kép egy három képből álló sorozat része (EM1, EM2, EM3). A kortársművészet egyik kiemelkedő alkotása. A Telefonkép EM1 egy magányútjótól került az aukcióra. Az alkotás 1929-2010 között Jan van der Marck művészeti népszerű és műzeumigazgató tulajdonában volt. Ő alapította Chicagóban a Museum of Contemporary Art, a Kortárs Művészetek Múzeumát. A sorozat másik két darabja New York-ban a Museum of Modern Art általandó gyűjteményének része.

Az alkotás zománc vázlatát először milliméterpapírra öntötték ki a németországi Tannroda, Stark & Reise zománagyárban. Moholy-Nagy a színeket ipari kódkok alapján választotta ki. A kiválasztott kódokat a milliméterpapír által meghatározott helykoordinátákkal együtt telefonon diktálta a művész a gyár műszaki vezetőjének, aki az adatokat lejegyezte és továbbította a gyártnak. Eredetileg öt képet rendelt Moholy-Nagy a zománagyártól. A képek egyhét három különböző méretben szállították le, hogy a művésznék lehetséges legyen eldönteni, melyik méret az, amelyik az elképzelésének legjobb megfelel.

Moholy-Nagy László az 1920-as évek elejétől egy új modern kifejezési formát keresett. Ezzel az alkotásával idealizálta a mérnöki művészetet és az avantgárd éllövásáá volt.

A Sotheby’s aukciónatorai a Telefonkép EM1 értékét 3–4 millió dollár közöttire becsülték, de végül 6 millió dollárért cserélt gazdát. Moholy-Nagy László egy másik festménye, az 1940-ben készült *CH P. Space Modulator* című alkotás ugyanezen az aukción 792 ezer dollárért kelt el.

nature

Már a neandervölgyi ember is használt fájdalomcsillapítót

Nemzetközi kutatócsoport az ősemberek táplálkozásával kapcsolatos kutatásokot végzett. Érdekes eredményeket hoztak a vizsgálatok. A neandervölgyi ember attól függően, hogy mely területen élt, vagy húsevő volt, vagy vegetáriánus; sőt fájdalomcsillapítót és antibiotikumot is fogyasztott.

Belgium, Olaszország és Spanyolország területén élő egyedek maradványaiból fogómintákat vettek. A fogók megőrizi a szájjában élő mikroorganizmusok, a légutakban és az emésztőrendszerben lévő kórokozók nyomai mellett az élelem maradványait is. A mintákon DNS-vizsgálatot végeztek.

BÉCSI NAPLÓ

2017. március–április

O S C A R

Deák Kristóf magyar forgatókönyvíró, vágós és filmproducer most már Oscar-díjas filmrendező is, mert Mindenki című rövidfilmjének ítélte oda 2017. február 26-án ezt a trófeát az Amerikai Filmművészeti és Filmtudományi Akadémia (AMPAS).

Filmkészésh utcai tehetőségét már a Budapesti Brassó Utcai Általános Iskola videó szakkörében felfedezték, kisdíjak korában leadta egyik kisfilmjét a Magyar Televízió Videák című műsora is. Az Apáczai Csere János Gimnáziumban érettségizett. Először hangmérnök szeretett volna lenni, ezért a Budapesti Műszaki Egyetemen tanult, de végül is 2006-ban a Színház- és Filmművészeti Egyetemen diplomázott. Rendező – forgatókönyvíró – producer lett.

A Magyarországon forgatott München című Steven Spielberg-film vágóstábjában 2005-ben végzett tevékenység volt első nemzetközi sikert hozó munkája.

2009 óta Angliában él. Londonban a Westminster Egyetemen először elvégezte a rendezői mesterszakot, majd két évig ott maradt tanársegédként. 2011-ben tizenkét epizódot rendezett a Magyar Televízió megrendelésére készült Hacktion: Újrátöltve című filmsorozatból. Második kisjátékfilmje A legjobb játé 2016-ban nyert első helyezést a Huszárík Zoltán-pályázaton.

Deák Kristóf, a 35. évét taposó fiatal tehetőse 2014 óta rendező-forgatókönyvíróként Londonban és Budapesten dolgozik. A Mindenki forgatókönyvével elnyerte a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság pályázatát. Ez első teljesen önálló műve. Ahhoz, hogy az alkotást az Oscar-díjra nevezhessék, előző-

leg más fesztiválokon is be kellett mutatni. A teljesség igénye nélkül néhány megemérette- tés, ahol a Mindenki 2016-ban díjazott volt. Fődíjat nyert a Rövidfilm Fesztiválon Tokióban, közönségdíjas lett a TIFF Kids filmfesztiválon Torontóban, első díjat kapott a Chicago-i Nemzetközi Gyermekfilm Fesztivá- lon, az Olympia Nemzetközi Gyermek és Ifjúsági Filmfesztiválon Görögországban, az Európai Filmek Fesztiválján Lilleben, a Nemzetközi Filmfesztiválon Lanzaroten.

A Mindenki rövidfilm lévén huszonöt percben mutatja meg a felnőttek és a gyerekek világának összeütközését. Egy mindennapi történet igényes rendezésben és egyszerű operatőri munkával megjelenítve. Ez utóbbi Maly Róbert felkészültségé- nek köszönhető. Deák jól választotta meg munkatársait éppúgy, mint a helyszínt és a szereplőket.

A történet egy gyerekkórusban játszódik, tehát fontos a jól megválasztott zeneanyag. Kifinomult ízlésről árulkodnak a jól pontírozott zenei ötletek. Abban a korszakban jártunk a film, amikor a gyerekek még együtt, egymással játszottak és nem a számítógép- pel. Ebbe a légkörbe kiválóan beilleszkednek a gyerekszerelők. Gáspárfalvi Dorka és Hais Dorottya nagy átérzéssel mutatja meg a gyermek problémáit, de tehetősegesen érzelketti ennek szépségét is. Szamosi Zsófia színésznő ismét bizonyítja, hogy méltán kapta 2012-ben a Jászai Mari-díjat.

Deák Kristóf a Mindenki-ben megmutatta, hogy lehet egy viszonylag egyszerű történetből aprólékos munkával, nagy odafigyeléssel filmtörténeti gyöngyszemet varázsolni.

ARANY MEDVE

A 67. Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon Arany Medve díjat kapott a Testről és lélekről című film rendezője Enyedi Ildikó. A Berlinale nagydíja mellett a Filmkritikusok Nemzetközi Szövetségének (FIPRESCI), az Ökumenikus Zsűrinek és a Berliner Morgenpost olvasóinak díját is ennek a filmnek ítélték oda.

Enyedi Ildikó, Balázs Béla díjas rendező, forgatókönyvíró a Színház- és Filmművészeti Egyetem osztályvezető tanára 1955. november 15-én Budapesten látta meg a napvilágot. A középiskola elvégzése után 1974-ben Montpellier Egyetemén (Université de Montpellier) kezdte meg tanulmányait. Ezután először a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen tanult, de végül 1979-84 között a Színház- és Filmművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait Fábri Zoltán osztályában. Közben tagja volt az INDIGÓ művészcsoportnak. E csoport szellemiségét elsősorban Erdély Miklós művésze- té és szemlélete határozta meg. A művészet, a tudomány, a társadalom és a vallás szférái és eszmerendszerei egyaránt inspiráltak munkáikat.1984-től rendezőasszisztens a Mafilm-nél. 1989-ben a cannes-i filmfesztiválon Az én XX. századom című alkotása elnyerte az első játékfilmnek járó fődíjat, az Arany Kamerát és ebben az évben a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanára lett. 1992-ben és 1994-ben is zsűritagjává választotta a Berlini Nemzetközi Filmfesztivál. 2011-ben a Színház- és Filmművészeti Egyetemen védte meg doktori címét.

Kristály Medve-díj

A 67. Berlini Nemzetközi Filmfesztivál Generation programjában mutatták be Lovrity Anna Katalin Vulkánzsiget című animációs rövidfilmjét, melyet a zsűri, kategóriájának legjobbjaként, a Kristály Medve-díjjal jutalmazott.
Az Animation Sans Frontières nemzetközi animációs workshop résztvevője Lovrity Anna Katalin 2016-ban végzett a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen animációs animációs mesterképzésen. Korábbi animációs próbálkozásai: a 2011-ben készített Space, majd 2012-ben a Pink Grass, 2013-ban a Things I Like és 2015-ben a Passion Panther már jeleztek tehetőségét. A Vulkánzsiget rendezőjeként, biztos kezű vágóra talált Czako Judit személyében. Az animációs film producer Fülöp József.

A digitális film animációban kilenc percben, a főszereplő két tigris kelti életre a nemek és generációk közötti feszültségeket. -kafe-

2017. március–április

BÉCSI NAPLÓ

Az iszlám nem egyenlő a terrorizmussal

A muzulmán világban a külső ellenőrzés uralja a kultúrát. A muszlim társadalmakban szigorú külső tradíciók vallási és kulturális hagyományok, szigorú férfiuralom, önkényuralom alapuló rendszerek döntenek az emberek életének minden területén.

A világban kevés olyan hely van, ahol ezen a külső tényezőkön elgondolkodnának, vagy esetleg megkérdőjeleznék őket.

Ha egy muszlimnak személyes problémái vannak azt kérdezi: – Ki tette ezt velem?

Amíg „mi” szabad akaratot gyakorlunk, addig a muzulmánok azt mondják: – „Inshallah,” „ha isten is úgy akarja...”

A félelem, a rettegés elültetése sokkal fontosabb nekik, mint az egyén erkölcsének fejlesztése.

A harag sértődésből eredő büszkeség. Áldozati mentalitás, egy felsőbbrendű csoporthoz való tartozás, másokkal szembeni szembehe- lyezkedés erős érzése. Olyan tényezők ezek, amelyeket a muszlim nevelés, muzulmán kultúra beelőttök a muszlimok személyiségébe.

A muzulmán társadalmakban elterjedt az áldozati szerep. Oka olyan tapasztalatokat gerjeszt, amelyek miatt az ember üldözött áldozatként érzelki magát. Akiknek a brutális, igazságtalan elnyomókkal szemben joga van megvédenie magát. A muszlim kultúra alapvetően megkülömláhatatlan dübös embert hoz létre. A kiknek az önbizalmában benne van az áldozatmentalitás. Egy ilyen kultúra erőszakos ideológiáival kombinálva, a vallásnak és a pszichológiának legrosszabb kombinációja.

Az igazi iszlámban nem létezik terrorizmus! Állítom, hogy az igazi iszlám egyáltalán nem ismeri. Az iszlám szerint embert ölni hiteltelenséggel ér fel. Az iszlám megparancsolja: „Ne érj gyerekehez vagy azokhoz, akik templomokban imádkoznak.”

Az iszlám országokban el néhány vallási vezető, akiknek egyetlen fegyverük a vallási fundamentalizmus. Az iszlámot sajtáságosan

Az MVSZ válasza Papp László cikkére

(Bécsi Napló, XXXVIII. évfolyam I. szám, 2017. január-február, 5. oldal)

Az MVSZ Sajtószolgálatáa hetekkel korábban közölte a cikké állításainak pontosítását. A közlemény szövegének hiánytalan közlése terjedelmi okokból nem lehetséges.

A teljes szöveget ld. a weben A Bécsi Napló MVSZ-cik- kének valótlan állításai – Tényfelosorlás

Papp-állítás:
„A Benczur utcai székház az elnök „egyszemélyes társasága” kezelésébe került.”

Pontosis:
A Benczur utcai székház valóban, már 1994-ben, Csoóri Sándor elnöksége idején és az ő kezdeményezésére a Pax Pannoniae Kft. kezelésébe került. És a Pax Pannoniae Kft. valóban, egyszemélyes társaság”. Am nem az „elnök” a tulajdonosa, hanem maga a Magyarok Világ szövetsége.

Papp-állítás:
„Patrubány a székházat előbb öt évre a kínaiaknak adta bérbe, ugyanakkor jelölőalkotónst vett fel az épület egyes részeire külön-külön, amit nem fizetett vissza, így a bankok ráterették a kezükre...”

Pontosis:
Kína budapesti nagykövetsége 6 évre (nem 5 évre) valóban bérbe vette az ominózus ingatlan.

Az is megfelelő a valóságnak, hogy a Magyarok VII. Világkongresszusának megrendezésére az MVSZ Küldöttgyűlése (nem Patrubány) 2008-ban részletes vita után 100 millió forintos jelzőelőkölcösn felvételéről döntött. Am a bankok sohasem „tették rá a kezüket” az ingatlanra. Az ingatlan nyolc évvel később – ugyancsak küldöttgyűlési határozat alapján – eladtá ugyan az MVSZ. Az eladás a 2008-ban kirobbant világgazdasági válság hatására történt, aminek következtében az épület, nyolc évig őrösen állt. A világgazdasági válság súlyosan érintette a Pax Pannoniae Kft-t is. Ennek bevételei olyannyira lecsökkentek, hogy az adósságok halmozódását azzal sem lehetett megállítani, hogy otódók éve télen is fűtetlen maradt az MVSZ székháza.

Papp-állítás:
„A Semmelweis utcai volt Nemzeti Kaszinó, majd Szovjet-Magyar Társaság székházát, Boross Péter juttatta az MVSZ tulajdonába, miniszterelnöksége majdnem utolsó intézkedéseként az egész magyar- ság hasznára zánva. Azóta annak üzleteit, irodáit, előadótermét bérbe adva tud Patrubány gazdálkodni a költségvetés.”

Pontosis:
„Ez a tag aztán a választás után pár hónapra ki lett utasítva a Világ szövetségből, mint mindenki más is, aki nem parirozott.”

Pontosis:
A Papp László állításával szemben az igazság az, hogy Emódy Csaba 2001 őszén, egy elnökségi ülésen – mindenki megdöbbenésére – önként jelentette be távozását az MVSZ-Elnökségből. Emódy Csaba él, bármikor felfedheti önkéntes távozásának igazi okát. Senki nem utasította ki az MVSZ-ből.

Politikai, ideológiai esztétikai, vallási vonalról. Zöld terrorizmusról, bio-ökoterrorizmusról. Államterrorizmusról, bár a nemzetközi jog nem ismeri ezt a fogalmat!

A terrorizmus nem iszlám jelenség! Azonban nem tudjuk elfelejteni, hogy az elmúlt idő- szak tragikus támadásait az iszlám nevében követték el. Sok vita van nyugaton és a musz- lim világban arról, van-e kapcsolat ezen csele- kedetek és az iszlám tanítása között. Az elem- zők nagy többsége fél állást foglalni. Azonban nincs kapcsolat az iszlám tanítások és a terror- cselekmények között. A nem iszlám gyökerek között, a kulturális, szociális okok között is le- hetne „keresgélni”. Abban azonban minden- ki egyetért, hogy küzdeni kell a terrorizmus ellen. De hogy megnyerjük a háborút, jogos alapindokokra (root causes) van szükség. Más- ok szerint a root causes-en kívül az (as-sirat al-mustaqim) az egyenes útról való letérés az ok, a megoldást tehát az eredeti iszlámra való visszatérés jelentené.

A tradicionális iszlámban a politika és a vallás nem vált külön. Mind a kormány, mind a din wa-dawla összes emberi tevé- kenység felett uralkodik. A helyzetet bonyo- lítja, hogy az arab szunni iszlám sohasem ra- dikalizálódott. A mérsékeltelte idegenkedés a szélsőségekkel szemben azonban létező dolog. A radikálisok eközben a hit megta- gadásával vádolják ellenfeleiket. Ez a takfir, más muzulmánok szerint kufr beállítottság, eretnekiség vagy megvalóulások nem szabad félvállról venni. Következőképpen nyomás alá helyezik a mohamedán közösségeket. Poli- tikai asszimétria keletkezik és ez a radikáli- soknak „melegágya”.

Nyugaton gyakran azt feltételezik, hogy minden terrorista-támadásnak van józan oka, és ha ezt megfelelően kezelik, a probléma meg- oldódik. Az összes olyan kísérlet, ami a terro- rizmust úgy kezeli, mintha el lenne választva

Szilágyi Domokos

a vallási alapoktól, eleve kudarcot vall. Az el- lenterrizmuszt a vallásideológia szintjén kell kezdeni kezelni. A stratégia sikere érdekében a radikális iszlám vallási és kulturális gyöke- reiből kell kiindulni. Mi nyugatiak nagy hát- rányban vagyunk. A polgári jogok, a politi- kai, jogi és kulturális szokások gátolják, hogy beavatkozzunk a vallások belső ügyeibe. Bár szó sincs róla, hogy az iszlámteror térére kénszeríti a nyugatot, azonban nagyon meg- nehezíti a vele való együttlétsé. Beférközött a mindennapjainkba, bizonytalanságot érünk azokkal szemben, akiket esetleg barátunkká fogadtunk, a félelem ugyanis minden formá- jában felütötte a fejét. Albert Einstein szerint „A világot nem a gonosz fogja elpusztítani, ha- nem azok, akik végignézik a gonoszságokat és nem csinálnak ellene semmit.”

PATÁKY GABRIELLA

Ad. 2. Ezt az egész „interjú” vélhetően Papp László találta ki. Amennyiben nem ő találta ki, hanem olvas- ta valahol, akkor mitalára is Sipoa Attila személyé- re: kicsoda Sipoa Attila, és hol publikálta ezt a valót- lanságoktól hemzsegt, becsületlenül írást?

Papp-állítás:
Bakos István 5 évig, 1994-től 1999-ig volt az MVSZ főtitkára. Nem szeretném részletezni azt a koncepció perek hangulatát idéző elnökségi ülést, amelyen Patrubány, az elnökségi tagok többségé- nek halgatóságos hozzájárulásával őt kifúrta. Erre alkalmat adott, a titkári szerződés megújítása. Az elnökség megegyezése értelmében az elnök, alelnök és régióelnökök tettek javaslatot a titkár személyére.

Bakos István azért bukkot meg az 1998-as főtitká- ri pályázaton, mert Patrubány Miklós szembesítet- te Bakost azokkal a súlyos ügyekkel, amelyekre az ülést megelőző héten derült fény. Patrubány Miklós szembesítő előterjesztése Csoóri Sándor javaslatára történt.

Papp-állítás:
„Az idén a Magyarok IX. Világkongresszusa határozatrendvényein a Patrubány Miklós által meg- hívott „felsőházi elvű küldöttek”, valamint a szintén általa válogatott „népképviselőit, azaz alsőházi elvű küldöttek” vettek részt, és választották öt újra el- nökönek.”

Pontosis:
Ad. 1. A Magyarok IX. Világkongresszusának kül- döttei valóban fele a felsőházi elvűeket betöltött tisz- tségük – püspökök, rektorok, főszervezők – alapján hivatalból illeti meg a világgongresszusú küldöt státus. A másik fele az alsőházi elvűeket – képviselőket, polgármestereket – pedig az MVSZ-től függetlenül választották meg tisztségükbe. Nem az MVSZ elnöke választja ki őket.

Papp-állítás:
„Ki jobban szeretne beletlátni az ügynevezett „Ma- gyarok Világ szövetsége” jelenlegi tevékenységé- be, annak ajánlom Patrubány Miklós, Sipoa Attila kérde- seire adott válaszáit. *(Az idézett részül. a B.N. 2017/1 számban. Szerk.)*”

Pontosis:
Ad. 1. Patrubány Miklós ilyen interjút soha senki- nek nem adott.

Magyarok Angliában

Angliában napjainkban hozzávetőlegesen **250 000 – 300 000** Magyarországról érkezett ember él, dolgozik, vagy tanul. Az anyaországból érkezettek korábban emigránsoknak tekintették, akiknek önkényuralmi rendszerből, saját életük mentése miatt kellett elmenekülni, oltalmat keresni. Emigrációjuk vállalásában a gazdasági, megélhetési okok ekkor másodlagosak voltak, a befogadást sem segítették még törvényben biztosított szociális juttatások. Emiatt a nyelv megtanulása mellett nagyon komoly megélhetési gondokkal kellett megküdeniük.

A kilencvenes évek elejétől, még inkább Magyarország EU felvételétől, a szabad munkavállalás biztosítása után tömegessé vált a kiáramlás a gazdaságban, jobb megélhetést biztosító országokba, így Angliába is, ahol a hazainál jóval magasabb fizetésből és szociális juttatásból élhetnek.

A Magyarországról történt, jelenleg is zajló tömeges kiáramlás az anyaországot kedvezőtlenül helyezte hozta, mert elsősorban a fiatal, családalapításra képes, egyetemet végzett, vagy szakmát tanult emberek hagyták el ideiglenesen, de sajnos jelentős részüik, véglegesen hazajukat. Hiányuk már súlyos népesedési és munkaerő ellátási gond okok Magyarországán.

Az is megállapítható az **egyéni és nemzeti érdekek nincsenek összhangban.** Lehetne ezen segíteni? Emiatt kerestem meg az **angliai diaszóra** legidősebb és legfiatalabb tagjait.

Mi volt a legnagyobb kihívás 1948-ban egy emigráns számára és mennyiben különbözik az EU szabad munkaerő-áramlását kihasználó újonnan érkezők helyzete?

Az angliai magyar emigránsok 69 éve itt élő képviselője szerint az akkori menekültek az egzisztenciateremtés volt a legnehezebb feladat. A család megélhetésének biztosításához gyorsan meg kellett tanulni a befogadó ország nyelvét, hibátlan, perfekt nyelvtudás nélkül az adott ország nyelvén kommunikálni, így nagyon kevés számukra az otthon eltöltött idő, ahol magyarul beszélnek a szülők. Az olyan családokban, ahol az egyik fel más nemzetiségű, ez még nehezebb. Ahol mindkét szülő dolgozik csak este van lehetőség pár órát a gyerekkel lenni, ami nagyon kevés ahhoz, hogy a gyerek magyarul gondolkodjon. Fontos, hogy ne csak beszéljék a nyelvet, hanem megszerezzük a gyerekek, hogy magyarságtudatot neveljünk bele. Ez a legnagyobb kihívás,

MAGYAR EMLÉKÉKÉRT A VILÁGBAN

Tulajdonképpen miről is szól ez az Egyesület, milyen célokkal létesült?

A Budai Várban, a Magyarság Házában a Bethlen Gábor Alapkezelő székházaiban működő közhasznú szervezet a Magyar Emlékekért a Világban Egyesület (MEVE) 15 éve végzi feladatát. A tagság lelkes elkötelezettséggel kutatja a világ magyar emlékeit, más népekhez fűződő közös hagyatékat, kapcsolatokat. Népes közönség előtt *vetített előadások*on mutatja be az európai –olykor tengerentúli- országok népeinél található magyar emlékeket. Különösen fontos az Egyesület számára a jeles magyar személyiségek életpályájának, utasainak, más népekkel közös történelmi vonatkozásainak személyi és tárgyi emlékeinek felkutatása, a helyszínek pontos, vetített ismeretése. Jeles történeszket, kutatókat és számos ország követét, konzulját is fogadhatta estjein. Az Egyesület részt vett a Juliusian program, a Nemzeti Emlékek Regisztrációjának munkájában, valamint már több külföldi Magyar Évadban. Az esteek alkalmával igen jelentős saját képi anyagok, esetenként kislemezek adnak képet Európa magyar emlékeiről és hatalmas felvetél-, s adattár alakult ki Skóciától Dél-Itáliáig, Írországtól Törökorszáig, de a tengerentúli helyszínekről is. A szervezet 2001 óta ugyanabban az épületben tartja előadásait, de hasonlóan vetített bemutatókat tart az országjáró látások alkalmával is. Estjekre iskolákat és diákokat hívnak, s örömmel fogadják a közönség közreműködésüket.

Az Egyesület a rendszeres várbeli előadások mellett *foto-dokumentációs látlatok*kal is szolgálni kívánja a szervezet a magyarságkutátás és a magyar

hoxy szeretettel és büszkeséggel gondoljon magyar mivoltára.

Hogyan formálódott „fortt össze az angliai magyar közösség a kezdetektől és van-e esély a diaszpóra megmaradására?

Az 1948-tól emigránsként itt élő beszélgetőtársam szerint a politikai okból menekültek közössége eleinte nem volt egységes, nem forrt össze, megfelelő vezetők hiánya miatt. A vallási és politikai különbségek sokáig válaszfalat jelentettek. Hozzáértő, nemzeti érzelmű vezetőkre van szükségere a diaszpóranak és minél több iskolára és olyan magyar családokra, akik bekapcsolódnak a magyar közösség életébe.

Mi a szerepe a cserkészletnek az angliai magyar közösség formálásában? – kérdezem Fánгли Mártát.

A cserkészet azáltal, hogy éves programjában, akadályversenyein, táborokban és próbázataiban a magyar kultúrából, történelemből, irodalomból, földrajzból építi fel a kerettörténeit, a gyereket játékosan ismerteti meg mindazzal, amit tudnia kell magyarsága megőrzéséhez. Az élmények, amiket átélnek együtt a gyerekek ezeken az alkalmakon, olyan összekötő kapocs, aminek értéke felbecsülhetetlen. Itt szerencze barátokat és olyan élményeket, ami közösséggé kovacsolja a gyereket, ahova szívesen járnak és örömmel, büszkén vállalhatják magukat magyarnak. A cserkészeten belül nem csak megismeri a magyar történelem nagyjait, hőseit, hanem a kerettörténet által részesevé válik, átélheti, beleélhaji egy-egy hős szerepébe. Így alakul ki benne az, hogy észrevétlenül büszke lesz arra, hogy ő magyar.

Hogyan tud a cserkészlet hozzájárulni a magyar fiatalok identitásának megőrzéséhez?

A cserkészeten belül vannak olyan úgynevezett „cserediák” programok, ahol a fiatalok akár egy vagy két évet tölthetnek Magyarországon, ott járnak iskolába. Minden évben van örsvezetői körút, amikor a gyerekek körbejárhatják Nagy-Magyarország nevesebb történelmi helyszíneit. Kirándulásokkat szervezünk és olyan táborokat, ahol a magyarsággal kapcsolatos dolgokkal ismerkedhetnek meg. Amíg nincs olyan tényező, ami kifejezetten meg tudná állítani vagy visszafordítani az elmúlt években tapasztalt bevándorlást, addig a diaszpórára hárul a magyar közösség szervezése és összetartása. A múlt század második felében a külföldre került magyarok legnagyobb segítségére az egyházak és a cserkészmozgalom szolgáltak.

Ez most is így van. Örvendetes, hogy az utóbbi években Angliában is emelkedett a magyar iskolák, gyermekfoglalkozások száma. Ugyanakkor, a diaszpóra megmaradásához elengedhetetlen az identitásukat vállaló, azért áldozatra képes magyar családok, akik szabadidejükben iskolába, neptáncra és cserkészfoglalkozásra viszik a gyerekeiket és törekednek arra, hogy a magyar kultúra szerete megeradjon a gyermek életében. Ahogy azt Fánгли Márta megfogalmazta: „Igazi magyarnak nem az tekinthető, akinek a nagypapja is az volt, hanem az, akinek a dedúnokái is magyarok lesznek”.

BAKER MONICA

művelődéstörténet ezen ágának – a magyar emlékhely-kutatásnak – jeles ügyét. Még 1999. év októberében a Párizsi Magyar Intézetben jelent meg az első nagyobb (akkor még egyéni) külhoni kiállítás. Ez akkor éppen Párizsban tartózkodó *Süttö András* elismerő szavai és vendégkönyvi beírása buzdította arra az alapítót, hogy a kutatókór alakuljon át közhasznú egyesületté. Immár több mint felszáz hazai városban, intézményben sikerrel szerepelt több gyűjtés, s még utazik több magyarországi és határon túli meghívóhoz. A Széchenyi Társaság 2014-ben az MTÁ-ban átadott díjjal értékelte a munkát. Az Egyesület Európában már néhány emléktáblát is elhelyezett (Erdélyben Paget János, Oberdorfan Jókai Mór, Iztambulban – a Yediküleben a Magyar Rakabok, Bécsben Juhábs László, Londonban Jendrassik György, Jobbagyiban Gubányi Károly, és legutóbb Csapon az 56-os hős vasutas: Szűcs Sándor emlékére). Az Egyesület eredeti céljait kívánja szolgálni: a magyar emlékhely-kutatás népszerűsítését, múltunk méltó megbecsülését, valamint - csak példaként kiemelve - igényes kulturális turizmus előését. Jövőnk számára mélyen megszívleendő egy szintén összegező figyelmességét gróf Széchenyi Istvántól: *„Nem lehet tisztességes emlékezés nélkül nemzetet építeni”*

Az Egyesület tagsága mindenkor jó szívvel várja az érdeklődő honfitársakat - és a külhoni barátokat a Budai Várban tartandó rendszeres rendezvényeire, valamint országjáró kiállításaira és előadásaira! (www.magyaremlkekert.hu)

DR. MESSIK MIKLÓS ENK

BÉCSI NAPLÓ

Búcsú Tárcy Árpádtól

(1924. június 6. – 2017. február 5.)

„*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam*”

(2 Tim 4:7)

Fájdalmas vesztéség érte az angliai és nyugat-európai emigráns magyarságot. Elvesztettük Árpád bácsit, Magyarország hű fiát, az angliai magyarság és református közösség emblematicus, erkölcsi mércéát adó képviselőjét.

Tárcy Árpád egy apró, Szabolcs-Szatmár megyei faluban, Gacsályban született 1924. június 6-án. Édesanyja korai elvesztése után gimnáziumi tanulmányait a nagyhírű Sárospataki Református Gimnáziumban végezte, ahol édesapja igazgató volt. A családi és iskolai protestáns- keresztény nevelésre jellemző szeretetteljes szigor és következetesség olyan erkölcsi értékkel és hittel látta el Árpád bácsit, ami sikerrel átsegítette életútjának sorsfordulóin és megpróbáltatásain.

Jogi egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, de egyházközi értelmiségiként nem sok reményt látott arra, hogy jogászként elhelyezkedhessen Magyarországon, ezért 1947-ben elhagyta szülőföldjét és a pataki gimnáziumban elsajátított kiváló angol tudására támaszkodva London felé vette útját.

Nyelvtudásának köszönhetően 23 évesen, kapcsolatok és anyagi javak nélkül, hírszerkesztői állást kapott a BBC World Service magyar nyelvű adásában. Később az itt elsajátított ismereteire alapozva helyszíni közvitéseket és hangfelvételeket végző saját vállalatot létesített.

Egyik alapító tagja volt 1948-ban az Angliai Magyar Református Egyháznak, aminek később presbitere, főgondnoka és pénztárosa is volt. 1961-ben kötött házasságot. Felesége, Margaret nem csak a nyelvénkel, hanem a magyaros ételtek elkészítésének a fortélyait is megtanulta. Két fiukat a magyar kultúra szeretetére, tisztelőre és a kétnyelvűség elsajátítására ösztönözte. Feleségét viszonylag korán elvesztette, akit 17 évig tartó, visz-

sza-visszatérő súlyos betegségében türelmemel és szeretettel ápolt.

Árpád bácsi nagyon szerény ember volt. Az adakozás, a másokon való segítés nála életforma volt. Legendásan szolgált arra, hogy a magyarok között végzett ügylátaláiért kapott köszönetet elhárítsa. Pedig az 1956-os magyar menekültek segítése, a református gyülekezet pénzügyeinek intézése, a magas szintű előadás-sorozatokat felmutató British Hungarian Fellowship megalapítása, az erdélyi kis közösségeket segítő Transsylvania Direct munkájában való részvétel és az Endres György Alapítvány irányításának keresztül több ezerre tette azoknak a száma, akiknek életét jelentősen megváltoztatta. Az utóbbi alapítvány csaknem 20 éven keresztül a Kárpát-medence középiskolaiban tanító, magyar nemzetiségű angoltanárok részére szervezett rövid szakmai továbbképzést Angliában.

A lista jelentős, de korántsem teljes. A református gyülekezet tagjai tudják, hogy személyes tanácsaival, ismeretségi körének felhasználásával, gyakran időigényes és aldoztos munkával, olyan névtelen adakozással, hányszor és hányszor segített az újonnan érkezők angliai életbe való beilleszkedésében.

A hazájátért aggódó Tárcy Árpád szenvedélyesen gyűjtötte, továbbította a magyar vonatkozású cikkeket, ha kellett, tollat ragadott, hogy az angol sajtóban megjelenő, Magyarországot kedvezőtlen színben megjelölté sajtótérmekeknek helyreigazítási kérelmet küldjön.

Magyarorszáig 2012-ben a Magyar Erdemrend Középkeresztjével tüntette ki.

Személye nem csak erkölcsi példakép volt. Hitéhez és hazájához való ragaszkodásra révén olyan nemzeti iránytű is volt, amely távolról is megmutatta a helyes utat a megváltozott Magyarország értékrendszerében. Békés, jólelkű, elveihet következetesen ragaszkodó ember maradt mindvégig.

B. M.

Megint „Nolimpia” Budapesten

Folytatás az 1. oldalról

Thomas Bach NOB-elnök a „Stuttgarter Nachrichten” című lapnak azt is elárulta, hogy a versenyhelyszínek amennyiszta, hitelesítése egyszerűbb lesz, amennyiben a jelentkező város az adott sportágban előzőleg rendezett világbajnokságot vagy világkupát.

Teljesen függetlenül a későbbi magyar olimpiai reményektől most a világ nem rendelült meg Budapest visszalépésétől. A „Magyar Nemzet” című napilap a következő címmel tudósított az amerikai és francia reakciókról: „Olimpia: Budapest egy vállrándítást ért az ellenfeleknél”. A „Los Angeles Times” (LA Times) úgy fogalmazott, hogy Budapest visszalépése „sokat nem változtat a helyzeten, ugyanis kezdetől fogva Párizs és Los Angeles volt a két leginkább esélyes a 2024-es olimpia megrendezésére”. A kaliforniai lap egy fontos részletre is felhívja a figyelmet: „Budapest visszakozása inkább a Nemzetközi Olimpiai Bizottságra nézve komoly csapás, ugyanis nem sikerült gátat vetni annak a folyamatnak, hogy egyre kevesebb város szeretne nyári játékokat rendezni.” Mert a magyar főváros a negyedik „közepes méretű világváros”, amely visszakozott a 2024-es rendezéstől Róma, Hamburg és Boston után. A LA Times úgy véli, Budapest az „óvilág bájával” és az olimpiai helyszínek közti kis távolságokkal próbálta megnyerni a NOB döntőshozóit. Viszont a visszalépésből a cikk egyértelműen azt a következtetést vonja le, hogy „most már látható: csak nagyváros képesek megrendezni egy ilyen haderűj eseményt”. Legalábbis a 2004-es athéni olimpia óta.

Három a magyar igazság, és egy a ráadás? Hát bizony nem. Ha a közvéleményt veszjük alapul, csak két igazság létezik: Azoké, akik szomorkodnak, és az ujjongóké.

De van egy harmadik, és ezt az igazságot Bálint Mátyás fogalmazta meg a „Nemzeti Sport” hasábjain március 2-án: „Eltelt egy hét, amióta tudjuk, hogy Budapest nem rendez olimpiát 2024-ben, szerdán pedig a hivatalos döntés is megszületett a pályázatunk visszavonásáról, és ezzel végleg leszállunk a döglött lóról.” Meglepetés nélkül konstatalja:

Másodrendű a kelet-európai vevő?

Egy 2014 végén készült magyar felmérés, egy három évvel előbb bemutatott szlovák vizsgálat, hozzá egy felkész cseh tanulmány és romániai meg bolgár izlekedés – ez lenne az a „fegyverzet”, amivel a kelet-európai országok meg akarnák dönteni a nemzetközi élelmiszerláncok hatalmát? Vagy arról van szó, hogy hat volt „szovjet befolyás alatt álló” ország meglegelte a másodosztályú EU-beosztást?

Pillanatnyilag még hiányzik a bizonyíték, hogy a nemzetközi élelmiszer-konzernek gyengébb minőségű termékeket forgalmaznak Kelet- és Közép-Európában, mint a nyugat-európai országokban. Pedig a kettős sztandard „tényét” úgymond mindenki ismeri. Bálint Eszter, a „Kronika” nevű romániai magyar napilap rovatevezője vezérkékét így indítja: „Körülbelül a romániai demokráciával egyidős a kérdés, hogy miért más ízű a Coca-Cola nálunk, mint Magyarországon.” És így folytatja: „Széles körben elterjedt nemzeti sporttá vált Erdélyben, hogy vadászuk a német Jacobst, mert sokkal jobb íze van, mint a Románia számára gyártottnak.” Szerinte eddig az emberek elfogadták a multik érvését, hogy minden terméket a bevezetés előtt tesztelnek az adott országban, és a helyi izlésnek megfelelően alakítják. Most másról van szó, írja Bálint Eszter: „A minőség azonban nem izlés kérdése. Márpedig egyértelmű bizonyítékok vannak arra, hogy nem csak az izlekel fázisadoznak, hanem a minőségű is, és sokkal gyengébb minőségű élelmiszereket küldenek az egykori kommunista államokba, mint például a német piacra. Ezt pedig nem lehet elutérni.”

Szerinte a szomoró általános helyzetnél még szomoróbb az a tény, hogy az Európai Bizottsággal kell kikényszeríttetnünk az élelmiszergyártóktól és -forgalmazóktól, hogy ne verjenek át, ne tekintsenek az Európai Unió alsóbrendű polgárainak, és főként, hogy ne cökkázassák az egészségsűnket.”

Hasonló hangnemben ír a székelyföldi „Háromszék” is: „A visegrádi négyek, a szlovákok, a lengyelek, a magyarok és a csehek rájöttek, hogy népiüket is csak másodosztályú fogyasztónak nézik, és a náluk forgalomba hozott termékek, élelmiszerek gyengébb minőségűek, mint az említett sebességmániás országokban azonos néven forgalmazottak. A visegrádi négyekhez csatlakozott Bulgária, és nálunk is

elkezdték tanulmányozni az áruba bocsátott javak minőségét.”. A cikkíró nem tudja megállni irónia nélkül: „A vizsgálatok szerint úgy néz ki, csakis mi vagyunk a hibásak, mert nálunk nem a minőség számít egy termék megvásárlásánál, hanem az ár… Aztán ugyebár – olcsó húsnak hig a leve alapon – ne legyenek magyar igényeink! ... Ha például egy kilo virsli ára a szupermarketben egy kilo színhús árának csak töredéke, akkor ne várjuk el, hogy abban csak hús legyen, mert akkor drágább lenne, mint maga az alapanyag. Persze szeretnénk, ha fel áron kapnánk húsból készült virsli-t.” A logikus csattanó: „A gyártó annak rendje s módja szerint potom pénzért virslinek tűnő terméket szállít, amely jól néz ki, szépen meg van festve, hússzágúra illatosítva, és olcsó. Iz-fokozóval izesítik, így esetleg izletes is lehet, és sokáig eláll, mert meg van tömve tartósítószerrel. De az előállító becsületes is, hiszen feltünteti a címkén: nyomokban húst is tartalmaz!”

„Élelmiszercirkusz”

A Budapesten megjelenő „Napi” hetek óta „élelmiszercirkusz” kifejezés alatt harangozza be a témával foglalkozó cikkeket. A bulvárlap a kormányközeli „Magyar Időket” idézi, amelynek Zsigó Róbert, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkára elmondta: Fűszerek, konzervek, fagyaszott termékek megalkoholos és alkoholmentes italok is bekerültek abba a száz terméket tartalmazó körbe, amelyek minőségét a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) szakemberei összehasonlítják a Nyugat-Európában kapható, azonos márkánévben forgalmazott árukkal. Fizekas Sándor földművelésügyi miniszter azért rendelte el a rendkívüli vizsgálatot, mert a napvilágot látott korábbi ellenőrzés eredményei azt mutatták, hogy az osztrák boltokban kapható termékek más minőségűek voltak Magyarországon. Mivel korábban a szlovák hatóságok ellenőrzései és cseh példák is azt mutatták, hogy nem kizárólag Magyarországot érintő problémáról van szó, a Nébih szakemberei Ausztria mellett több nyugat-európai országból szereztek be az összehasonlításához szükséges termékmintákat.

Fizekas egyebként – mint a Visegrádi Négyek többi földművelésügyi minisztere is – meg van győ-

zódve arról, hogy „uniós szinten kell rendezni a kettős élelmiszer-minőség problémáját, de ha ez nem megy, tagállami hatáskörben kell megoldást találni.” Fizekas felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy korábban is előfordultak hasonló esetek, „ezért a magyar kormány – a régióban elsőként – már 2013-ban fölvetette a kérdést”. Mostanra nemzetközi összszefogás alakult ki a probléma rendezésére. Az EU Mezőgazdasági és Halászati Tanácsának legutóbbi ülésén nyolc ország képviselője tiltakozott, az érintett államok lakosságát számítva közel 100 millió embert érinthet az élelmiszerek kettős minősége – tette hozzá. Utalt arra is, hogy néhány tagállam szerint a probléma jelentéktelen, a magyar kormány álláspontja viszont az, hogy meg kell akadályozni a fogyasztók megtévesztését.

Fizekas szerint a régiós összefogásnak már látszanak az eredményei, az utóbbi időben megtriktultak a boltok polcain a kifogásolt áruk, egyes gyártók pedig átsomagolták vagy átnevezték a termékeiket.

A magyar kormány a témában kimondottan tartózkodó állásponton van, ellentétben Robert Fico szlovák miniszterelnékkel, aki március elején a Visegrádi Négyek varsói csúcstalálkozója után kijelentette: A kettős élelmiszerminőség gyakorlata „egértelmű csalás”. Az Európai Unió nem tesz a helyzet megváltoztatásáért, Szlovákia európai polgári kezdeményezést indítványoz az ügyben – jelentette ki Fico.

Szlovákia és Magyarország után Csehországnak is elege lett: Marian Jurecka agrárminiszter így fogalmazott a Reuters hírügynökség szerint: „Néhány termék esetében mi vagyunk Európa személtérakata.” A miniszter által megrendelt, élelmiszerminőségről szóló tanulmány júniusban készül el. Ennek eredményét, más régiós országok megállapításaival együtt, arra használnák, hogy változzanak a szabályok az unióban. Ez a javaslatsomag azonban nem csak élelmiszereket, hanem más termékeket is érintene, például mosószereket.

„Ha egy terméknek ugyanaz a gyártója, ugyanaz a csomagolása, vagyis első ránézésre ugyanaz, akkor a termék összetevői is ugyanazok legyenek” – mondta a miniszter.

A V4-ek elvárásait Brüsszel közben már helyre tette: „Jelenleg nincs arra lehetőség, hogy az Euro-

Páskándi

pai Unió fellépjen a nagy élelmiszergyártók ellen amiatt, mert egyes tagállamokban azonos márkánév alatt különböző minőségű termékeket forgalmaznak” – nyilatkozta a „Magyar Időknek” Vitenis Andriukaitis uniós ügygépért és élelmiszer-biztonsáért felelős uniós biztos.

Az élelmiszerláncok közül eddig csak kettő reagált a kritikára. Bernhard Haider, az Aldi Magyarország Élelmiszter Bt. ügyvezető igazgatója kijelentette: „Semmilyen különbség nincs az Aldi több országban is forgalmazott, saját márkás termékeinek minősége között.” De ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az üzletláncban árult más nemzetközi márkákért azok gyártói „maguk felelnek a minőségért”. Hasonlóan fogalmazott a Lidl is.

A Magyar Márkaszövetség szerint nincs kettős mérce a gyártóknál. „Szakmai nonszensz, hogy ha két élelmiszer ugyanott, ugyanazon a gépsoron, ugyanaból az alapanyagból készül, különböző lesz. Nem különböznek, nem is különbözhetnek” – mondta Fekete Zoltán főtítká.

M. P.

MAGYAR EMLÉKEK HELVÉCIÁBAN

történelemkönyvet Magyarországról, amit Mátyás udvari történétírója Bonfini írt. 1568-ban Zsámboki János kiadta a teljes kibővített kiadást, mely a civilizált világ számára két évszázadon át a magyar történelem egyetlen forrása volt.

A magyar kapcsolatok Svájcakl a 150 éves török uralom dacára nem szakadtak meg. Erről tanúsodikik Kálvin, Zwíngli tanainak terjedése Magyarországon. A Budáról menekült és Bazelben megtelepedett lutheránus Greiner Simon szerzett érdemeket a bázeli reformáció sikeréén. Később Zwíngli utódának Bullingernek hitvallása terjedt el Erdélyben, amit a magyarok „hévét hitvallásnak” neveztek az „ágotáival” szemben, ami a Felvidéken és a száz városokban terjedt el és Luther gyökerű volt.

Svájc példájára az 1568-as tordai országgyűlés elsőként biztosította Európában a vallásszabadságot a katolikuson kívül a protestáns és egyéb keresztény felekezeteknek.

Genf város tanácsa kérésére az erdélyi és a magyar protestánsok lelkesen adakoztak. 1676-ban viszont Zürichöt kérték segítségért a török gályakon raboskódó magyar predikátorok. Nápolyban a zürichek adakozásából 32 magyar papot váltottak ki, akik hazakerésük előtt több mint egy évig voltak a svájciak vendégei.

1696-ban ismétlen vérű könnyezett a pócsi templom Madonnája, amiről a környék protestánsai is tanúságot tettek. A képet Lipót parancsára elkobozták, és 1697-ben ünnepelesen a bécsi Szent István dómban helyezték el, ahol ma is látható.

1808-ban közel két hónapot töltöttek a Brüsszel nővérek Pestalozzinál, aki a „fej-szív-kéz” művelésének elvélv nagyot lendített a pedagógián. Befolyása gyűmölcsekként alapította Brnzsvízk Tezzerződést kötött 1479-ben a svájciakkal a zürichi Staatsarhiv díszes okmányai, a luzerni Schilling és Russ Mennyhért krónikái szerint.

Báselben Svájc első egyetemét és a nagy humanistát, Erasmusot számos magyar látogatta, így pl. Vel Gáspár (Ursinus Velius), aki nyomán a zürichi Conrád Gesner híres Mithridatésében elsőnek közölte a magyar nyelv irodalmi rangjának bizonyítására az Anygaly üdvözletet, a Miatyánkot, és a számokat 1-10-ig. Bazelben adta ki 1543-ban a magyar királyné méltóságában fellépő Ágnesnek a háborús felek kibékítésére.

LACKFI JÁNOS

HONFIBÚ

Felkel a magyar ember, a kedve pocskék, a dereka hasogat. Felül az ágyban, bekapcsolja a rádiót. A benzín ára felment, egy nyugdíjas nénit a nyílt utcán leütöttek, a Fővárosi Közkedelési Vállalat a csőd szélén áll, az utcán ellenzékiek tüntetnek a kormány ellen és szélsőségesek tüntetnek az ellenzékiek ellen. A magyar embernek meggyűlik a szájában a keserű nyál, a padlóra mégszem köpheti, lenyeli hát, és morcosan gondolkodásba fog. Milyen ország ez, kérem szépen? Olaja nincs, ásványi kincsei elég... Földjeit eladta jó pénzért külföldieknek... Tengere nincs, hegyei nincsenek, fővárosa egyetlen buci vízfej, mely elszívja a vidék életeréjét... Ételei zsírosak, állampolgárai pancsolt vegyi anyagokat isznak bor helyett... Muzsikája cigányzene, mely helyett a fiatalok gépi lüktetésre rángatóznak, nemzetközi híru tudosai többsyre zsidó származásúak, akik kénytelenek voltak elmenekülni innen... Nemzeti sportja, a labdarúgás a béka fenéke alatt, focistái mégis tiszszer annyit vágnak zsebre, mint a világszintű vízilabdások...

A magyarokat valósággal imádták kedves szomszédjaik: a törökök százötven évig, az osztrákok kétszáz évig, az oroszok negyven évig ölelték őket fojtogató hevességgel. A magyarok százezencével egyszer teljesen értelmentlenül fellázadtak. Az éppen aktuális elnyomó elnyomta a lázadást, mint egy csikket, és mindig talált elég puhagerincű kollaboránst, akikre uralmát építhette. A rendszerváltás utáni önállóság időszaká teli csalódással, politikai marakodással, a szomszédokkal való huzakodással. Akik régesez népekkel való huzakodással. Akik régesez barátok voltak, most legszívesebben leköpnék egymást. A magyar ember belenéz a tükrébe, és legszívesebben leköpné magát. A magyarok ugyanis roppantul szeretnek búslakodni, és irtó dühösek, ha valaki elvitatja tőlük a kiadós búslakodás jogát.

Az ország Milyenek a magyarok? Útikalauz kiadó és belföldieknek c. könyvből (Helikon Kiadó, Budapest 2017)

Számúzott szépirodalom

Hova tűnhetett a sütéményes polgári vasárnap délutánok harmóniája, amiben úri leánykák zongoráztak a szalonban, a családők pedig gözölög friss kávé, pohárka zamatos vörösbőr és jó illatú, finom füstű szivar élvezete mellett Mikszáth-novellákat olvastak a napilapokban? Ma már az utóbbit aligha tehették, hiszen a napilapok úgy jó másfél évtizede számúzték hasábjaikról a szépirodalmi műveket.

A miyten kíváncsian szerettem volna felmérni: milyen mértékben és megváltoztathatatlanul történhetett-e ez így? E szándékomat palástolatlanul, a Magyarországon ma forgalomban lévő napilapok főszerzőinek a következő kérdéseket tettem fel: Rendszeresen közül-e lapjában szépirodalmi műveket (vers, novella, regény, mese)? Működik-e állandó szépirodalmi rovatuk? Ha igen: kiadójuk fizes-e a szerzőknek honoráriumot? Ha nem: mivel indokolja, hogy a szépirodalmi művek és olvasók találkozásának lehetőségét lapjából kirekeszti?

Feltételezésem bejött: vélszőbbségük öntelt tudatában vagy mondanivaló hiányában, nem válaszoltak. (Egyébként is divat lett nem válaszolni.) Egyetlen kivétel Nyerges Csaba! A Kisalföld című megyei napilap főszerkesztőjétől a következő tartalmú elektronikus felelet érkezett: „Tisztelettel tudatom, hogy a Kisalföld napilap a magyar sajtóban egyedülálló módon, hagyományteremtő szándékkal, a Tandanus Kiadóval közösen országos szépirodalmi pályázatot írt ki 2016-ban (Magyar Radír) és a beérkezett novellákból antológiát adott ki. (Félmillió forintot fordítottunk csak a díjazásra.) A lap állandó melléklete a kéthetente jelenő, 24 oldalas Regényűjság a kortárs magyar- és világirodalom remekeivel. Szombatonként rendszeresen jelentkezik verses oldalunk, ahol helyi költők verseit közöljük, és egy-egy népszerű szerkesztés beszél arról, mit jelentenek életében a versek. Három verses hangoskönyvet adtunk ki, helyi közszereplők és művészek közreműködésével.”

Nos, ez legalább valami örömet kelttet bennem azt illetően, hogy szülőfölgémig igyekezve tartani a tradíciókat, e tárgyban is képes kiemelkedni. A színészkirály Latinovits Zoltán összegyűjtött írásainak szofordulátával élve: „Emlékszem a röpülés boldogságára”. Régebb

BÉCSI NAPLÓ

LACKFI JÁNOS

HONFIBÚ

azok szolgálatába állt, akik jobban megfi-tették. Akkoriban maradt fenn az imádság, melyet a középkori németek–franciák re-begtek kétségbeesve: „a magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!”.

A magyarok első királyá, Szent István tűzel-vással terjesztette el országában a kereszténységet, vetélytársát, a pogány Koppanyt négyfelé vágatta, és elrettentésül négy különbözö város kapujára tűzte ki. A feldarabolt test mellé a kiskorú tévénezők miatt kitétték a 18-as karikát. A közhigiéniáért felelős hivatal figyelmen kívül hagyta a járványveszélyt, és olvasatlanul iktatta a köztelen rohadó te-mendarabok miatt beérkező panaszos bead-ványokat. Mátyás király, a nép kedvenc uralkodója, még a parasztok zsírját is kiszivta, furfangos füstadóit és kapuadóit vezetett be, hogy ne csak házanként illesse meg bevétel. A pénzт könyvekre és katonákra költötte, mi-közben alttalvóli analifabáták voltak és gyűlöl-ték a háborút.

A magyarokat valósággal imádták kedves szomszédjaik: a törökök százötven évig, az osztrákok kétszáz évig, az oroszok negyven évig ölelték őket fojtogató hevességgel. A magyarok százezencével egyszer teljesen értelmentlenül fellázadtak. Az éppen aktuális elnyomó elnyomta a lázadást, mint egy csikket, és mindig talált elég puhagerincű kollaboránst, akikre uralmát építhette. A rendszerváltás utáni önállóság időszaká teli csalódással, politikai marakodással, a szomszédokkal való huzakodással. Akik régesez népekkel való huzakodással. Akik régesez barátok voltak, most legszívesebben leköpnék egymást. A magyar ember belenéz a tükrébe, és legszívesebben leköpné magát. A magyarok ugyanis roppantul szeretnek búslakodni, és irtó dühösek, ha valaki elvitatja tőlük a kiadós búslakodás jogát.

Az ország Milyenek a magyarok? Útikalauz kiadó és belföldieknek c. könyvből (Helikon Kiadó, Budapest 2017)

Kis magyar kórtan

Megérkezésünk a születés, misztérium, a legnagyobb szakrális esemény életünk folya-mán, melyet követően meghatároz minket a kultúra, melybe születünk, s amit ösztönő-sen sajátítunk el. Mi történik, ha ebből a jól megszokott, elsajátított kérdésekre már adott válaszokkal rendelkező kultúrából kilépni kényszerülünk? Mennyi őrizhető meg, és mi használható fel, mennyire érvényes más kultúrákban az, amit magunkkal viszünk? Az bizonyos, hogy az idegen kultúrákat igyekez-zettel, tudatosan tanuljuk, ezáltal gördüléke-nyebbé téve asszimilálódásunkat. Az emigráció miérteje, és milyensége is meghatározza további tevékenységeink sikerességét. Mivel az emigráció fogalmával kapcsolatosan Ma-gyarország legaktuálisabbnak radikális megfogalmazva a megélhető kényszert valószínűsítem, ezért a továbbiakkban ennek köréről, s az ezügyben szerzett információkról, tapasztalatokról, az elvándorlás során és következtében felmerülő, mentális egészsé-ge részletek beszámolót közöl magyar nyelvű háziorvosával a tünetekről. Dr. Csáky-Pallavicini Tamás rendelöje jól megközelíthető, sok magyar páciense van, akik beavatják őt személyes problémáikba, családtervezésnél körültekintően kéri segítségét. Kiemelte az identitás megőrzésének fontosságát, kultúráis értékeinek ápolását, mely mindenképp hozzájárul mentális egészségünkhöz, a kisgyermekkel kapcsolatban pedig úgy gondolja, a magyar nyelv oktatásának na-gyobb szerepet kellene kapnia.

Dr. Bartók Miklós orvost kérdeztem ezen tünetek kialakulásának okairól. Legnagyobb szerepe talán a kultúrsokknak van. Magát a fogalmat Kalvero Oberg antropológus ve-zette be 1955-ben, ő Braziliában élő ameri-kaiakat vizsgált, vizsgálatai arra irányultak, hogy a bevándorlók hogyan viszonyulnak az adott kultúrához. Kultúrsokknak maga a fo-lyamat nevezhető, amelyen az új környezet-be az új kultúrába kerülő emberek átesnek. E folyamat során még az otthoni környezet megagibzosan viselkedő személyekkel is gyakran megesis, hogy egyszerű feladato-k képtelenek teljesíteni. Ez a kompetencia elvesztésének érzetét is kelti, melyet nyilván felerősít az adott nyelv hiányos elsajátítása, vagy pusztán a helyi szleng ismeretének hiá-nya. S itt kapcsolódik be az írás elején felve-tett kulturális háttér fontossága, hiszen meg-felelő nyelvtudás birtokában is szükséges az adott ország kultúrájának ismerete, melyet nyelvkönyvekből enyhén szölvá is nehézkes elsajátítani.

De nézzük meg, mi történik egy olyan szem-lyével, aki alacsonyabb szinten beszéli a nyel-vet. Általában az ilyen munkavállaló nem tud gyakorolt szakmájában elhelyezkedni, ezért foglalkoztatáságában szintekkel csúszhat lejjebb. Közvetudott, hogy sajnos a végzettség nélkül végzettség munkák vezetői között gyako-ri az autokratá vezetői típus, amely vezetői stílus a foglalkoztatott egyénben még inkább önbecsülési problémákat generál, s aki ennek hatására képtelenes kifejezve egyre kisebbnek érzi magát, s már egyre kevésbé látja kiundu-lásának idején lüktető nagy terveit. Minél tö-vább tart ez az állapot, annál nehezebb kilépni belőle. Egyre stresszezebbek és gyűlöltebbek-ké válnak a hétköznapok. Dr. Bartók Miklós

HOLDASI-SZABÓ ZSUSZA

NAGY OLÍVIA

Fejlődés – magány

Felünk tőle: De miért is? Mit jelent magá-nyosnak, vagy más néven egyedül lenni? Társ nélkül. Barát nélkül. Megértő fél nélkül. Félel-metes? Igen. Mert ilyenkor az egyén magára marad önmagával. Amikor nincs hova bújni. És ez rémisztó tud lenni.

Parasztkiváló hazugságban éljük rövidke életnek nevezett szempillantásunk, mely idő oly gyorsan telik, hogy nem is jut időnk felfog-ni kik vagyunk, mit akarunk és miért. Karrier, család, önmegvalósítás. Rengeteg opció van. De meg egy lapul mindezek alatt. Az, amikor fizikai önvalónkól elszakadva próbálunk kikerülni a labirintusból, megadva a választ, miért is vagyunk itt. Csak hogy, ez nem megy olyan könnyen, mint amikor elmsz a Dalai Láma előadására és azt várod, ő majd megoldja életed problémáit, neked pedig csak tétle-nül ülnöd kell. Nem fogja elvégezni a piszkos munkát helyetted. Ő csak megmutatja, merre mehetnél. De ahhoz, hogy ez meg is történ-jen, az egyénnek meg kell tanulnia egyedül lenni. Megtanulnia kommunikálni önmagá-val. Mintha legáldázból kommunikáció össze-zárnának egy szobába és nem engednének ki addig, míg nem juttok közös megegyezésre. Arról, ki miért utálja a másikat, ennek mi az oka és mi a megoldás. Ezt kell tenni magunk-

2017. március–április

2017. március–április

ARANY JÁNOS IFJÚ ÉVEIBŐL

Arany János 1833. novemberben *tógátus* diák lett a debreceni református főiskolán. Ők es-küvel köteleztek magukat arra, hogy az iskola rendjét megtartják, s a büntetésük is szigorúbb volt, ha rendetlenkedtek, mint a nem tógások-nak. Arany azok közé tartozott, akik nem kerül-tek a diák-törzsvényszék elé; társaival nem járt el mulatózni. Kedve még tán lett volna ré. De pén-ze? Vajmi kevés. A szülei idősék és szegények: hetvenkét esztendősapjának néhány köblös fö-ducskéjén főleg *tengeri* termett, közötté futó-*szaly*, mezsgyéjén *piszke*, *kolompír*... (Biharban manapság is sokan így ismerik a kukoricát, ba-bot, egrest és krumplit.)

Arany János fél év múlva megszakította ta-nulmányait, mivel a Kiszűszálási Ref. Fiu Osko-la rektora jó erkölcsű debreceni kollégisták re-kesett, olyan ifjút, aki alkalmas volt az *alsóbb* osztályokban tanítani. Kérésével a debreceni professzorokhoz fordult, s azok egyik presbiteri gyűlésen Arany Jánost javasolták tanítónak. De-nyen a következő évben visszaköltözött Debrecenbe, újra nekivágott a tanulásnak, s a 150 diák közül ő lett a 6-ik eminens. *„Őszig a grádus elejére vergődtem”* – írja önéletrázá-ban, szokott szerénységgel. Tanárai: Kerekes, Karika, Farkas, Zákány, Péczyel és az agg Sárváry professzorok kedvelték a szemlélődő, márv (kontemplatív) kedélyű diákot, akinek a hirte-len felébredt vonzódását a színeszet íránt az el-hivatottság kétségtelen *„jelül tekinteté”*. Írták hát érdekében ajánlólevelet a debreceni színi igazgatónak.

Arany János, ha tetterőt érzett: zaklatta az ösztön. Ha dolgozott: hajtotta a munkaöszton. Toldi Miklós ösztöne? *Tüzes! Hósti!*. Arany tehát *„kalandos életpályáról ábrándozva”,* ébredő művészi ösztöneinek „zaklatására” csapott fel színésznek, s amellet má kezdte az *„iskolai egyhangúságot hosszallant”*: *„Csügeszet, a laposod malom/ Egyhangúsága és az ánalom.”* Ezért: *„1836. februárban önként, minden anyagi vagy erkölcsi kényszerítés nélkül, odahagytam a kollégiumot.”* Elhatározásában szerepet játszhattot az a körülmény is, hogy Debrecenben – három évvel korábban – *„Nyil-vános mulatságra és időöltésre”* egy új játéks-zin épült Nánságy gróf térs, városi magtára helyén. *„A hely csinos, mintegy háromszáz személy élferhet benne minden tolansá nél-kül”* – írta róla a Honművész c. divatlap egyik akkori olvasója.

Arany a játékszín előtt kószált: *„Kínn fész-kelődött jó soká eleőbb”* – a színjatszók operát próbáltak odabent, s azok *hangcsalását* kívül-ről is jól hallotta. Végül bement, s Fáncty igazga-tó úr elé állt, akinek szavalt és énekel. Fáncty Arany férfias baritonját kellemesnek találta, és a társulatába felvette. Arany az esti előadásón

Mária Terézia születésének 300. évfordulója

Ausztria történelmében uralkodók, intézmé-nyek sora; így, szinte évente megrendezésre kerül egy jubileumi kiállítás. A Bécsi Egyetem megalapításának 650., majd Ferenc József halálának 100. évfordulója után, most a Habsburg-dinasztia leg-erősebbnek, legtevékenyebbnek tartott, különfé-le jelzőkkel illetett, a népet s nemzetét összetartó „Landesmutter”-nek is titulált Mária Terézia kö-vetkezett. Mária Terézia 1717. május 13-án züle-tett, s így ez évben az ő születésének 300. évfordu-lója alkalmából változatos életét tükrözö kiállítást készítettünk elő az Osztrák Nemzeti Könyvtár Disztermében. Olyan anyagok kerültek elő a rak-tárakból, amelyek még sohasem voltak a nyilván-osság előtt bemutatva: grafikák, nyomtatványok, kéziratok, magánlevelek, rendelkezések, térképek, építészeti tervek stb.

Az Osztrák Nemzeti Könyvtár tárlata 2017. febr-uár 17-én nyílt meg és **„Mária Theresia Habsburgs mächtigste Frau”** címmel. Mária Terézát Ausztria hercegnőjeként sokan titulálják császárnőnek. Jóllehet, negyven évig uralkodott (1740-1780), mint Magyarország és Csehország királynője, de Lotharingiai Ferenc császár nejeként császárné volt.

A tárlat célja bemutatni a császárné mozgalmas életét, különleges személyét, mint áldozatos anyát, jó feleséget, melyen hívő katolikust és határozott, erősező uralkodót, aki hű tanácsadóira támasz-kodva uralkodott.

A kiállítóteremben több mint 30 vitrin állt ren-delkezésre a 16 részből szisztematikusan fellállí-tott 160 darabból álló jubileumi meglemekezésre. A látogatók betekintést nyerhetnek az udvar csalá-di életébe, a természetudományok akkori fel-rendülésébe és az uralkodó általi modernizációs törekvészekbe.

BÉCSI NAPLÓ

In memoriam Illyés Gyula

Olasz Valéria

FÖLDÖNTŰLI

A végtelenben várlak hol nincs tér és idő kiszolgáltatott leszek tudom ezen a járatlan úton de a lebegésbe még nem halt bele senki.

JELEEN SZÁMUNK KÉPEI

Vannak művészetük határain járó, derűs forradalmárok, halk-halmozott grafiku-sok. A 80 éves, fiatalos szélemiségű Bardóc Lajos 1936-ban született Szécsében. Szü-lőföldje szép határán túl, a bukaresti Kép-zőművészeti Főiskolán bizonyította tehet-ségét, majd 1970 és ’88 között rajztanárként dolgozott Kolozsváron. Ezzel párhuzamo-san, a Kriterion és az erdélyi magyar könyv-kiadók „hőskorában” illusztrátorként járult hozzá színvonalas kötetek kiadása-hoz. Számos megyei és országos grafikai és metszetkiállítás résztvevője volt. Kül-földi kiállításainak sora a 80-as években kezdődött. Kiállítótermek, magán-gyűjtemények, baráti otthonok egyaránt őrzik rajzait Erdélytől Nyugat-Európán át Ame-rikáig, Argentínáig.

Túl első irodalmi-grafikai eredményein, Sikerein (Ady Endre, József Attila, Lucian Blaga arconvasítói) 1988-ban Magyar-országra telepedett át. Visszafoghatatlan, gyepfőten, időtlenségbe átvágató-forduló lovaiban „csakagertis dac” feszül. Az erdélyi grafikai hagyomány egyik alapvonása, a székszávú drámaiság őlt alakot szikár rajzaiban. (Freddy Mercuria-re emlékező soroza-tának látvány borzongató, katarktikus.)

Mint kitartó alkotótipus: ragaszkodik a hagyományokhoz, értékekhez. Tiszelője a természet egymást váltó korszakainak, a történelem hosszú évszakaiinak, és a lélek, a hit emberi léptéku éjszakaiinak, nappala-inak; vonalaiban tömören, egymással ötvö-zödve együtt is fölsejlenek, külön is. A tra-gikumuk ellenére kiszinesedő grafikáiban idézi ösmúltunkat, nemzetünk uralkodóit, s bennük a lélek láthatatlan emberi útját. A jelen megrázkódtatásait is megrajzolja, de bújtatva, rejtve. A lo-motívumra épülő Hontalan útlevél a néző szeme előtt tömó-ri csont-meztelenné a menekült-sorsot. A nemzetéltél elszakíthatatlan művész törté-nelmű látomásibaan a megörzés, emlé-keztetés kötelessége kap hol sáman-kori utalást, hol Illyés Gyula-i alig-arcot, hol kelengyes ágynyi, hol hulló levelnyi vona-lakat. Így van jól, mondja, s mintha mon-da tva végére a rajzoló kéz még egyszer, de-rűsen-bölcsen rálegyintene: „Szerencsés csillagzat alatt születtem, mert a jó út felé juthattam. Nem is baj, hogy nem azonnal.”

majd *„Máramarossziget lón vándorlásunk El-dorádója.”* – írja Arany Gyulai Pálnak 1855-ben, kicsit csúfolódva. Nem azért, mert ott a táj csupa hepehupa, bérc és zord orom. Hanem kedvtelen már, fülig adósa mindenkinék. Sőt: koplal. Afo-nya éppen terem a környék naposúttóe lankán szelivel, éhét vele elveri: *„Egy odalón ő, más-felől a medve”*. Hanem Hubay úrnak és még *„Itl illet primadonna-kegy”* – a trupp hangadóinak – a *„csárdá hölgye”* haluskát talált fel, frissen sült szalonnapörökkel a tetején.

Aranynak két jó oka lehetett, hogy a színé-sztről szóit álmai öt hónap alatt szerzeszállja-nak. Egyik: Hubay úr szolt neki, hogy keresse fel a máramarosi nyomdász erdőntúli kunyhóját a színcedulák kinyomatása ügyében. (A félénk ifjú csak huszággal ment nekivágni az ösvénynek, hogy élülze vele - képezelte - bozontos medvét.) Egy tisztásra ért, ledőt, elaludt, álmában halva látta az anyját, s hallotta az *„ellenállhatatlan ösz-tön”* belső parancsát: Haza, a szülőhonzal!

A másik: Az esti előadás után gyánutlanul ha-zakísérte a társulat szubretjtét, Klárscit, aki egy bolt öt-hat garasos, ablaktalan kamráját bérelte. Arany Klárscinak a nyúlfarknyi szerepeit segített olykor betanítania. Sokat vesződött vele... *„Nagy munka is volt feltörni a jó lány/ Elméje már rég nem művelt gyepét”* – írta erről később. Kart kar-ba öltve értek a bolt elé, s ott megálltak. *„Főjön be hát!”* – noszogatta Aranyt a tüzes hajdon, de ő nem ment. A felkínált testiséget, *„az ölköt vesget* (úgy utalta) *– mint borban a legyet*”. Megdermedt benne a lélek. Az felelte: *„Kész van, instálom”*, mire a lány rácsapta az ajtót...

A mai kor embere mosolyog a történeten, de Ri-edl Frigyes irodalomtörténész – Benedek Marcell legkedvesebb tanára – Arany viselkedését Byron gyönyörű szavaival magyarázza: „Saját szépség-től beteg a szellemünk és önalkotta csafla eszmé-nyünk miatt tör bennünk a lát.” Azaz, s ez már Riedl elvárni (szabadon): A szeretet, önlelkének köl-tészetét, kedvesében véli látni.

Másnap, 1836. július 31-én, Arany kért egy ezüst húsztat Hubaytól, ill. annyit kapott, s le-gott nekivágott a hosszú útnak. A hetedik napra a szalontai templom sudár tornya csillan fel elő-te a szemhatáron, s látta *hátallni* a Csonka-torony kötőmbjét is a házak között. Végre hazért, átöl-hette öreg szüleit, s a legedesebb érzés, az *„anyai szemek üdítő sugara”* ragyogta be a lelket.

SZABÓ FERENC LÁSZLÓ

GYŐR MŰVESZETÉÉRT DJ

2017. január 17-én ünnepelte Győr a magyar kul-túra napját. Ez alkalomból az Önkormányzat díjakat adott át. A város és a Győr Művészetéért díjat kapott a Győri Filharmonikus Zenekar, valamint a Győri Antológia Irodalmi és Művészeti Alkotó Közösség a város kulturális életében végzett több évtizedes ki-magasló művészeti tevékenységük elismeréséért.

A Győri Antológia egy fiatal költőné és önkör-mányzati képviselő, Sárai Anikó ötletéből született szépirodalmi gyűjteményes könyv. Az első szám 2000-ben jelent meg tíz győri költő száz versének kiadásával. 2005-től, Sárai Anikó halála után Csáky Anna tanár és költő, a könyv egyik alkotója és lektora vette át a további kötetek szerkesztését, va-lamint az ezzel járó feladatokat. A könyvet a versek mellett kispóráz és kezdetben fekete-fehér, később már színes nyomású képzőművészeti alkotásokkal, fotókkal gazdagította, egyúttal a körje szerveződé alkotógrádát is valódi közösséggé formálta.

A szerzőgáda Csáky Anna vezetésével mára har-minc állandó tagot magában foglaló alkotóközösség-gé vált Győri Antológia Irodalmi és Művészeti Alkotó Közösség (GyAK) néven. Tagjai győri, valamint Győr környéki, különböz városokból, foglakozású szer-zők, akik mélyen elkötelezettek városuk íránt, s akiknek írásai, művei többségükben Győr város életében, múltjában, jelenében, természetis szépségeiben győ-rikernek. Az antológiaköteteket és az egyéni kiadvá-nyokat a szerzők minden évben a Győri Könyvszalo-non mutatták be a Győri Nemzeti Színházban.

A GYAK 2006 óta más alkotóközösségekkel is kapcsolatba lépett. Ilyenek a révkormányosi Atelier c. folyóirat szerzői, a dunaszederhelyi Szőlőkiaii Magyar Írók Társasága, a Szel-Járás c. folyóirat, a székesfehérvári Vörösmarty Társaság, az egri Agría c. folyóirat alkotói, a Magyar Írószövetség néhány kiemelkedő tagja, valamint az ausztriai magyar nyelvű kiadvány, a Bécsi Napló szerkesztőszége.

A közösség fiatal tehetőségei felkutatásával, nevelésével is foglalkozik. Az évente kiírt pályázatokon legjobbaknak bizonyult alkotók bekerülnek az antológiába, a legkiválóbb alkotók pedig a közösség tagjaivá válhatnak.

MOLNÁR GYÖRGY

A győri Művészeti Alkotókör tagjai az Önkormányzat díjait átvevően

Habsburg újragondolva

A közkeletű nosztalgiahullámmal, az egykori Duna-Monarchia operettes felidézésével szemben osztrák kutatók másutt igyekeznek felfedezni az általuk (a magyarra alig lefordítható) „Zentral-Europa”-nak, Duna-Monarchiának, Habsburg birodalomnak nevezett „heterogén, multikulturális teret”. Annak a belátásnak kívánunk érvényt szerezni, miszerint a magyar felfogásban Közép-Európának, Kelet-Közép-Európának elgondolt államképződmény ma ismét az érdeklődés előterébe látszanak kerülni. A történetírás, a kultúratudományi fordulatot követő történeti gondolkodás egyszerre érzékeli a Habsburg Monarchiában (1867-től 1918-ig Osztrák-Magyar Monarchiában) a városi környezetben észlelhető sokféleséget és annak következményeit, a jelenségek értelmezésének egymástól eltérő és párhuzamos módjait, de az ambivalenciát is, amely a létezés és a felfogások többértelműségét nem hiányként, még kevésbé veszteségként fogja föl. A *Sokféleség és ambivalencia* alcímű tanulmánykötet, amelyet Johannes Feichtinger és Heidemarie Uhl szerkesztett, harminc kultúratudományi címszóval járja körül a problematikát, egyrészt történeti vázlatát nyújtva a kérdéskörnek, másrészt a korszerű, kultúratudományos, posztkoloniális megközelítések segítségével nemcsak a múlt és a jelen összeolvathatóságát állítja az érzelmes felidézéssel szembe, hanem a jelenkori helyzet múltban gyökerező ellentmondásaira is utal. Az ábécé-sorrendbe állított sorozat első darabja: *Auswanderung* (ki-vándorlás) meglepetéssel szolgál. 1876 és 1914 között a Monarchia lakosságából mintegy 300000-en vándoroltak ki Latin-Amerikába, a jobb megélhetés reményében, magukkal vivén előítéleteiket és a nemzeti ellentéteket. A Habsburg-barát és -ellenes olaszok között véres összetűzésekre került sor, de a lengyel-ukrán ellentétek sem nyughattak a távoli földrészen. Az utolsó darab *Zerfall* (szétesés, szétválás). A Monarchia szétesését már 1848-ban prognosztizálták; és noha Ferenc József uralkodása alatt az egységes birodalom benyomását keltette: a pályaudvarok, kaszárnyák, iskolák, színházak, hivatali épületek azonos stílusban épültek, az irodalomban, a képzőművészetben, az étkezési szokásokat tekintve párhuzamok, hasonlóságok, átfedések fedezhetők föl, s az uralkodó személye, az őt övező tisztelet is efelé mutatott, valójában a nemzetfelfogások eltérései már jelezték ennek az „ideges korszak”-nak belső bajait; s a nyelvemzeti, regionális vagy vallási önképek, önazonossági törekvések áthatották a Monarchiának valamennyi nemzetiségi, etnikai csoportját. Miközben nem tagadható, hogy a Monarchia

szétbomlásában külső politikai tényezők, európai nagyhatalmi (nem csekély mértékben francia) megfontolások meghatározó szerepet játszottak. Az sem vitatható, hogy az egymással vetélkedő emlékezet (politika) az egymás ellen szegezett történetfelfogásokat élte, és jobb esetben pusztán (természetes) különbözőségekről van szó, a gyakoribb rossz esetben nemzeti öncélúságok konfrontációjáról. Szemléletes példát hoz a kötet: 1848/49 miként jelenik meg a hivatalos és a nem-hivatalos (folklor) emlékekben, és ennek miféle nyomát látjuk nap mint nap az iskoláskönyvekben, a művészetben és nem utolsósorban a köztereken. Magától értetődőnek tűnhet, hogy a magyar emlékezet forradalomról és szabadságharcokról szól, Kossuth és Petőfi ország-szerte állított szobrai figyelmeztetnek arra, aminek Jókai Mór (többek között) *A kőszívű ember fiai Egy nemzeti hadsereg* című fejezetét szentelte, eposzba illő hősi küzdelemről emlékeztet meg. A horvátok ellenben annak a *Jellačićnak* állítottak Zágórában szobrot, akinek a horvát történelemben játszott pozitív szerepét nem lehet tagadnunk, de azt sem, hogy a bécsi „ellenforradalmi” törekvések szolgálták. Ugyanakkor – tájékozott kötetünk – a mai osztrák közgondolkodásban az 1848/49-es bécsi és egyéb Monarchia-beli eseményeknek viszonylag csekély hely jut, a bécsi forradalomról, majd a magyarokat segítő bécsi légióorról Jókai említett regénye szól a megbecsülés hangján. 1945 után a németek kerestek oly eseményeket, amelyekre hivatkozni lehetett, ekkor találtak rá a frankfurti parlamentre mint a demokratikus népképviselői kísérletre. Cseh részről kételyek merültek föl már akkor, arra a cseh történetírás, František Palacký történetíró pályarajzának elemzésekor utalt. A magam példája a szlovák történelem tragikus figurájára vonatkozik: Ludovít Štúr még az utolsó reformországyülésen kezelt fogott Kossuthal, 1848-ban szlovák felkelést vezetett a magyar forradalom ellen, nem nagy sikerrel. Štúr önmagával meghasonlottan halt meg. Ennek a Štúrnak is megvan a maga klasszicizáló szobra, az öntudatra ébredő nemzetet jelképezve. Ezek az emlékezetpolitikák táplálják a nemzeti nagybeszéléseket, reflektálatlan értelmezésük a joggal külön címszóhoz jutott nacionalizmust erősíti.

A Monarchiairól szólva az orientalizmus, az „oszt-rákiszlám” meg a posztkolonializmus hangsúlyosan van jelen a kötetben. Egyfelől a Monarchia számos vidékét érintő török hódítás, török-ellenes küzdelmek, majd Bosznia-Hercegovina okkupációjával a Monarchiába került muszlim lakosság indokolják az alaposabb bemutatást, másfelől ezt egészíti ki,

immár jelenünkhez érve, az 1912-es meg a 2015-ös iszlámtörvény elemzése. Persze, az iszlámról szóló nézetek alakulása eltéréseket jelez az osztrák és a magyar történetírásban, nyelvtudományban, szépirodalomban. Beszédesebb, hogy az *Egri csillagok* még mindig a magyar közönség „nagykönyve”, jóllehet a XIX. század második felében az orosz-török háborúban a magyar közvélemény a törökök mellé állt, Arany János versben ünnepelte *Plevna* hőseit, a XX. század elejére Rákóczi hamvainak visszatérése, a Corvinák visszaadása, majd az első világháború során a török-osztrák/magyar fegyverbarátság erősen változtatott a törökökről alkotott összképen. Itt jegyzem meg, hogy Jókai töröktárgyú regényeinek nézőpontját is a differenciáltsg jellemzi. A törökök 150 éves magyarországi jelenlétének értékelésében – a közvéleményben – nemigen várható gyökeres fordulat. Ettől eltérő álláspont bontakozik ki a Nobel-díjas Ivo Andrić *Híd a Drínán* című regényében. A híd építésének keresztény-szerb és török legendája ugyan tartalmazza az egymással össze nem férő emlékezetek vitáját, az évszázadok azonban lehetővé teszik az egymás mellett élést, egy patriarchális-vidéki rend kialakulását. Az 1878-as okkupáció hoz változást, mikor a nemzetközi jóváhagyásra bevonuló, „civilizáló” nagyhatalom, az Osztrák-Magyar Monarchia a maga rendjét, intézményrendszerét, szokásvilágát, hivatali nyelvét kényszerítene a vegyes nyelvű és kultúrájú lakosságra. S míg az állam berendezkedik az elfoglalt területen, a tartományba hatoló új eszmék között a nemzeti öntudatra ébredő szlávok is meglik az azt, amit a hatalom ellen fordíthatnak. A kolonizáló Monarchia mintegy kitermeli a maga ellenzékét, amely az újonnan megismert, nem hazai természetű nacionalizmussal fegyverkezik föl. Hogy az éppen a Monarchiához csatolt tartományok a különöset, az idegent, az excentrikus „orientális”-t képviselték, arra sok anyagot leltünk a képes riportokban beszámoló a *Vasárnapi Újságban* és a Balkánt bejáró osztrák és magyar utazók úti könyveiben. Elismerhető, hogy a fenyegető, a gyerekeket a janicsárképzőbe hurcoló, korrupt szultáni udvart megjelenítő ábrázolások mellett pozitív képet is kapunk. Jó példa, amit kötetünk említ, Mozart operája, a *Szöktetés a szerájból*, noha a sérelmeit felejtő, megbocsátó török basa mellett ott a komikussá váló, fenyegetőző háremőr. A migráció-problémát tartalmazó címszó a XIX. század problémáiról szól, nem titkolt szándékkal, hogy az onnan adódó tanulságokon korunk olvasói is el-eltöprengjenek. Elsősorban a statisztikai kimutatásokat hívja a kutatás segítségül.

A kötet csatlakozik ahhoz a történetírói, kultúratudományi kutatáshoz, amelyet Csáky Móric tanulmányaival, monográfiáival alapozott meg, és amelyet aztán olyan gyűjteményes kötetek folytattak, mint a Johannes Feichtinger és Peter Stachel szerkesztette: *A kultúra szövedéke*, Innsbruck etc. 2002, a Johannes Feichtinger, Ursula Prutsch és Csáky Móric által kiadott *Habsburg postcolonial* (Innsbruck 2003), a Johannes Feichtinger és Johann Heiss szerkesztésében megjelent *Történetpolitika és a törökök ostroma* (Bécs 2013), hogy csak néhányat említsek a tanulmányozásra ajánlható könyvek közül. Ez a harminc címszó a régiókban minduntalan fölmerülő, sokat, de nem eleget vitatott kérdések fölvetésével újólag ráirányítja a figyelmet a kultúratudományi fordulat szemléletváltó jelentőségére. Bőven találhatunk vitatnivalót, még bővebben megszívlelni valót. Érdemes a tüzetes tanulmányozásra.

(Habsburg neu denken. Vielfalt und Ambivalenz in Zentraleuropa. 30 kulturwissenschaftliche Stichworte. hg. Johannes Feichtinger und Heidemarie Uhl. Böhlau Verlag, Wien-Köln-Weimar 2016, 264 lap, ISBN 978-3-205-20306-3).

FRIED ISTVÁN

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetseg.at
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodzsóni István (Szabadka), Borbándi Gyula † (Budapest), Czellár Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovácsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zolt (München), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Radics Éva, Rumpler Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 15,- Euro, Magyarországon 3000,- Ft, Nyugat-Európában 20,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Eurónak megfelelő összeg, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew Rekey, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Kónya Melinda, Boerhaaveplein 124. 2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-5154287.

E-mail: melindakonya@hetnet.nl

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compté: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiroT Nr.: 756987-4.

Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datelínova ul. 9, e-mail: mariaabenyak@gmail.com
Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Bt.

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.

A POTOCZKY MÁRIA-TÖRTÉNET MAGYARUL

A filmet érdemlően kalandos sorsú Potoczky Mária életéről már megjelent könyv a saját tollából, németül és olaszul, de a kötet, B. Kádár Zuzsa Szertefoszlott remények című tanulmánya, amelyet most mutattak be Budapesten, azért jelentős, mert a szerző, miközben idéz az eredeti írásműből, helyesbíti a pontatlanságokat és gazdagon kiegészíti a szöveget, egyrészt új család-történeti adatokkal, másrészt korleírásokkal, magyarázatokkal.

Potoczky Mária 1922-ben, ezerholdas földbirtoikos családba született. A lengyel származású, magyarországi Potoczkyk valamiféle, még kiderítendő szálon valószínűleg rokonai voltak József Potoczki volt osztrák belügyminiszternek is. A birtokot 1919-ben kifosztották, 1945-re 200 holdra csökkent.

A gimnazista kislány 1936-ban a Sarlós apácák érdei iskolájába került, az internátusról később azt írta, hogy „jó előiskola volt a börtönhöz”. Megtanult túrni. 1940-ban, érettségi után, követte bátyja, Potoczky Kálmán nyomdokait, újságíró lett, és megismerkedett agrárkérdésekkel foglalkozó szociológusokkal falukutatókkal. A Zilahy Lajos által szerkesztett Híd-ban jelent meg Babits Mihály utolsó interjúja, amit ő készített.

1945-ben belépett a Kommunista Pártba és hozzáment Jándy Géza fiatal tüzértiszthez, akit átvett a Néphadsereg, mivel útegeivel, a háború végső heteiben állt a szovjet hadsereg oldalára. A pártban ismerkedett meg a Rákosi-klikk Moszkvából visszatért tagjával, Nógrádi (eredeti nevén Kellermann) Sándorral, aki nős ember volt. A könyvben közölt fénykép szerint Nógrádiné, Hildegard Schwandt nem volt szép asszony, nem csoda, hogy a hadvezetés pártvonalára állított, az iskolából hajdan Füleken hamar kikopott vezérezredes kiszemelte magának tetszetős külsejű és művelt elvtársnőjét. 1948-ra mélyült el Potoczky Mária kapcsolata az 54 éves, szerinte sármos tábornokkal, a férjétől elvált. „Mackó bácsival”, azaz Nógrádival vidéki szállodákban találkoztak.

Am Nógrádi elvtárs ellen feljelentés érkezett Rákosi Mátyáshoz, miszerint „nemi viszonyba keveredett egy kémmővel, egy volt horthysta százados

feleségével, aki még titkos anyagot is ellopott tőle”. Rákosi elvtárs – második moszkvai száműzetése során írt emlékezéséből tudjuk – a feljelentés után olyat tett, amire csak nagyon ritkán merészkedett. Felhívta Sztálin elvtársat telefonon, és tanácsot kért tőle. „Hát, ez a vén számár Alex,” – morgolódott Sztálin elvtárs, a szocialista erkölcs élő gránitszobra – „ilyesmi előfordul férfiaknál. De a nőt azonnal le kell csukni.”

A politikai főcsoportfőnök fejosással megszűnt. Ő így emlékezett: „A nő becsapott azzal, hogy hű a Kommunista Párthoz. Eltompult bennem az osztályéberség.” 1950 májusában az ávo elhurcolta Potoczky Mária, a bátyját, Jándy Gézát és Jándy apját. Akkor készítették elő az úgynevezett katonapert, tábornokok és főtisztok egész sorát vitte el az ávo.

Potoczky Kálmánt „hütlenség” vádjával 15 évi fegyházra ítélték, Vácott két évig magánzárkában tartották, minden hét elején megverték. 1956 májusában váratlanul szabadlábra került. A tábornok-perben, (itt Nógrádi ülnök volt) ítélték el az apósát, aki a börtönben meghalt. Egy párhuzamos perben, kapott tíz évet volt férje, az ifjabb Jándy Géza.

Máriát maga Péter Gábor hallgatta ki, utasította, hogy Nógrádi Sándort a tárgyaláson ne említse. Ütlegelték amíg idegösszeomlást nem kapott. 1950-ben kémkedés vádjával 12 évi fegyházbüntetésre ítélte a katonai törvényszék, közel hat évet ült le ebből. Nógrádi semmit nem tett a volt barátnőjéért, holott tudta, hogy ártatlan. Három évig magánzárkában volt, majd a Gyűjtőfogházban nyolc hónapot a szociáldemokrata Kéthly Annával osztották meg a cellát. Kéthlynél két évvel később, 1956 májusában helyezték szabadlábra.

A forradalom idején feladatult kapta, hogy két külföldi újságíró segítségére legyen Budapesten: Hubertus Löwenstein herceget és Volkmar von Zühlsdorft kalauzolta. Az volt a nagy szerencséje, hogy november negyedikén nem a jugoszláv követ-séget keresett menedéket, mint Nagy Imre és csoportja, hanem a franciáknál. A külföldi tudósítók közül Fritz Molden segítette bejutni a francia dip-

OFFENLEGUNG

Az 1982-ben életbe lépett osztrák sajtótörvény értelmében az alábbi nyilatkozatot tesszük közzé:

Offenlegung gemäß § 25 des Mediengesetzes:

Medieninhaber: Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/1/8.

Unternehmensgegenstand: Interessenvertretung der Österreicher ungarischer Sprach- und Kulturzugehörigkeit.

Vorstand: Mag. József Hollós (Präsident),

Dr. Andrea Seidler (Generalsekretär),

Zoltán Tanczos (Kassier).

Beteiligung: 100%.

Grundlegende Richtung: Pluralistisch - demokratische Meinungsbildung der Ungarn, Wahrung einer mit Österreich verbundenen Identität des Volkstums.